

Univerzita Karlova

Filozofická fakulta

Ústav hudební vědy

Bakalářská práce

Anna Kolářová

Formování identity hudebního festivalu Colours of Ostrava

Negotiating Identity of the Music Festival Colours of Ostrava

Praha 2017

Vedoucí práce: Mgr. Vít Zdrálek, Ph.D.
Konzultantka: Mgr. Tereza Havelková, Ph.D.

Poděkování

Děkuji v první řadě vedoucímu práce Mgr. Vítu Zdrálkovi, Ph.D. a také konzultantce Mgr. Tereze Havelkové, Ph.D. za jejich vždy podnětné komentáře a psychickou podporu. Významným zdrojem inspirace pro mne byly i připomínky spoluúčastníků bakalářského Semináře kulturní analýzy hudby.

Tato práce by nemohla vzniknout bez ochoty všech respondentů věnovat část svého drahocenného času k zodpovězení mých otázek. Poděkovat bych chtěla zejména Zlatě Holušové, ředitelce festivalu Colours of Ostrava.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze, dne 29. června 2017

.....
Anna Kolářová

Abstrakt (česky)

Předkládaná bakalářská práce pojednává o multižánrovém hudebním festivalu Colours of Ostrava, který se od roku 2002 koná v Ostravě. Cílem práce je na základě interpretace vlastních rozhovorů s několika hlavními organizátory festivalu a také s relevantními zástupci města Ostravy analyzovat komplexní identitu festivalu a proces jejího formování. Hlavní důraz je kladený na nastínění vztahu podoby této hudební přehlídky a jejího ideového podhoubí. Ve své práci tak nejprve představuji specifický festivalový organizační tým a jeho činnosti. Snažím se také odhalit konkrétní programové premisy multižánrové dramaturgie a porovnat festival s jeho evropskou konkurencí. Rovněž se zamýšlím nad rolí, kterou „Barvy“ sehrávají v proměně image města Ostravy. Všímám si i způsobů, jakými si organizátoři nepřímo vybírají publikum svého festivalu. Po popsání přidruženého mezinárodního fóra Meltingpot uzavírám argument o edukativním záměru tvůrců a celkovém ideovém přesahu Colours of Ostrava.

Klíčová slova: Colours of Ostrava, multižánrový hudební festival, dramaturgie, identita, kvalitativní výzkum, organizační tým, kulturní analýza hudby, Ostrava, Meltingpot

Abstract (in English):

This bachelor thesis is concerned with the multi-genre music festival Colours of Ostrava which takes place in Ostrava every year since 2002. Based on interpretation of interviews with festival organizers and Ostrava representatives, the aim of the thesis is to critically analyse the complex festival identity and its negotiating. Emphasis is placed on an analysis of the relation between the form of this musical event and its ideological background. First, I present the specific organizing team and its activities. Second, I try to detect particular programme premises and to compare the festival with its European competitors. I also discuss the role of “Colours” in the image transformation of the city of Ostrava. Subsequently, I describe how the organizers indirectly choose the audience of their festival. After the characterization of the related international forum called Meltingpot, I conclude the argument describing festival creators’ educative intentions and overall philosophy.

Key words: Colours of Ostrava, multi-genre music festival, festival lineup curating, identity, qualitative research, organizing team, cultural analysis of music, Ostrava, Meltingpot

Obsah

Úvod	6
1. Současná podoba festivalu	9
1.1 Podoba organizačního týmu a proces přípravy festivalu	9
1.2 Hudebně dramaturgická koncepce a limitace festivalu	14
1.2.1 Programové premisy festivalu	14
1.2.2 Limitace festivalu	19
1.3 „Konečně Ostrava není jen uhlí!“: rebranding města Ostrava	20
1.4 Festival na evropském trhu.....	24
1.4.1 Metoda porovnávání	24
1.4.2 Evropský trh a festivalové ekvivalenty Colours of Ostrava	26
1.4.3 Situace na českém a slovenském hudebně festivalovém trhu	32
1.4.4 Celkové zhodnocení.....	33
2. Ideové pozadí festivalu	36
2.1 Festival a jeho publikum	36
2.1.1 Jak si organizátoři Colours of Ostrava „vybírají“ publikum svého festivalu	36
2.1.2 Vliv publika na festival	39
2.2 Meltingpot	40
2.3 Shrnutí ideového pozadí festivalu	45
2.3.1 Edukativní cíle festivalu	45
2.3.2 Ideové podhoubí festivalu	46
Závěr	48
Seznam použité literatury a pramenů	50
Literatura o festivalech.....	50
Jiná relevantní literatura	51
Literatura o Colours of Ostrava a městě Ostrava	51
Internet.....	52
Soupis provedených rozhovorů	55

Úvod

Colours of Ostrava (dále také Colours) je každoročně pořádaný, primárně hudební festival, který se koná vždy uprostřed července v Ostravě po dobu čtyř dnů. Jde o akci s poměrně dlouhou tradicí – první ročník byl uspořádaný v létě 2002. V současné době jde o největší placený pravidelný hudební festival v zemi, přičemž aktuální návštěvnost jednoho ročníku přesahuje čtyřicet tisíc lidí.

Zásadní vlastností festivalu je, že program netvoří pouze koncerty velkých hvězd – headlinerů, jak je tomu standardně u obdobně velkých evropských festivalů, ale jeho důležitou součástí je nehudební program – přednášky a diskuze na přidruženém mezinárodním fóru Meltingpot a také workshopy, výstavy, projekce filmů a divadelní představení. Všechny programy se v roce 2016 odehrávaly dohromady na dvaceti scénách, přičemž devět z nich byly především hudební stage. Areál festivalu je od roku 2012 umístěný v bývalé průmyslové oblasti Vítkovice.

Dosavadní kvalifikační práce, v nichž byl věnován zásadní prostor festivalu Colours of Ostrava, byly psány většinou jako marketingové analýzy¹, až na práci, která se věnovala této akci jako formě cestovního ruchu². Jiná odborná literatura, jejímž předmětem by byl ostravský festival, nebyla zatím publikovaná. Předkládaná bakalářská práce se od zmiňovaných kvalifikačních prací liší způsobem uchopení předmětu zkoumání, jelikož je založená na metodě kvalitativního výzkumu a poznatky jsou interpretovány optikou kulturní analýzy. Cílem práce je na základě interpretace výpovědí několika hlavních organizátorů festivalu a také relevantních zástupců města Ostravy nastínit komplexní identitu Colours.

Jakým způsobem může být formovaná identita hudebního festivalu? Základem mého uvažování o identitě je koncept postmoderního subjektu Stuarta Halla³, podle něhož se subjekt třští a tvoří ho několik mnohdy vzájemně protichůdných identit. Již neexistuje neměnná identita,

¹ LEGERSKÁ, Lucie. *Marketingová a dramaturgická analýza festivalu Bažant Pohoda*. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2012. Diplomová práce.

FINDEJSOVÁ, Denisa. *Analýza marketingových aktivit hudebního festivalu Colours of Ostrava*. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2015. Bakalářská práce.

² MASCHTOWSKÝ, Richard. *Festivaly populární hudby v České republice jako alternativní forma cestovního ruchu*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010. Diplomová práce.

³ HALL, Stuart. „The question of cultural identity.“ In: *Modernity and its futures* (pp. 274-316). Oxford: Polity in association with the Open University, 1992: 274 – 316.

protože stále prochází změnami pod vlivem toho, jak je subjekt reprezentovaný a označován v kulturních systémech, které ho obklopují. Jak uvádí Vivien Burr v knize *An Introduction to Social Constructionism*, jazyk má tvůrčí úlohu ve formování postmoderního subjektu, jelikož jeho někdy zdánlivě koherentní identita vzniká právě za pomoci narativů.⁴

Colours of Ostrava tedy vnímám přeneseně jako postmoderní subjekt, jehož identitu formují organizátoři svými verbálními narativy o festivalu. Ve své práci se snažím interpretaci jejich výpovědí jednak popsat výslednou mnohoznačnou identitu, ale také odkrýt proces jejího vytváření.

Zformulované tematické okruhy předkládané práce vychází z mé představy o jednotlivých složkách identity festivalu, kterou jsem ve své kompletní podobě získala až na základě provedených rozhovorů. Zásadním a zčásti zastřešujícím prvkem je pro mne potom ideové pozadí festivalu, které se snažím popsat v poslední třetině textu. Jak podotýká kulturní geograf Harrison C.M. Burgess, J.:

„Although people ostensibly attend festivals to participate in an aesthetic event, their attendance can also be seen as a group celebration of shared mythologies and values through managed interaction among performance, audience and place at which they share in the production and consumption of artistic performances and creations by artists.”⁵

Páteří práce je kvalitativní výzkum zaměřený na interpretaci několika provedených rozhovorů s organizátory festivalu Colours of Ostrava a také se zástupci města Ostrava. Základní metoda, o kterou se ve svém výzkumu opírám, je metoda „chápajícího rozhovoru“ francouzského sociologa Jean-Clauda Kaufmanna⁶. Tuto metodu jsem zvolila proto, že stejně jako Kaufmann, závěry ve své úplnosti definuji až na základě materiálu získaného v terénu, který je pro mne výchozím bodem. Zároveň jsem se snažila, aby byl každý rozhovor dané osobě „šitý na míru“, a já tak mohla na základě dobrého pochopení respondenta nahlédnout obecnější jev nebo proces.

Celkem bylo provedeno devět rozhovorů, včetně jedné diskuze, které se zúčastnilo více dotazovaných najednou. Ve snaze usnadnit citování v textu jsem pro každý rozhovor zavedla zkrácené označení, přičemž úplný soupis rozhovorů je přiložený v závěru práce. Cílem bylo

⁴ BURR, Vivien. *An Introduction to Social Constructionism*. London: Routledge, 1995: 7.

⁵ BURGESS, J., Harrison C. M.: „The cultural politics of nature conservation and economic development.” In: *Inventing places: studies in cultural geography*. Melbourne: Longman Cheshire, 1992: 235.

⁶ KAUFMANN, Jean-Claude. *Chápající rozhovor*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2010.

provést všechny rozhovory osobně, nicméně kvůli časové vytíženosti nejdůležitější respondentky Zlaty Holušové byly dvě konverzace s ní uskutečněny přes Skype. Stejně tak Holušová byla jako jediná dotazovaná opakovaně, celkem třikrát.

Festivalu Colours of Ostrava jsem se v minulosti zúčastnila šestkrát a mohla jsem tak při výzkumu těžit ze své insiderské pozice v rámci publika. Naopak vůči obyvatelům Ostravy (nebo obecně Moravskoslezského kraje) a také členům organizačního týmu Colours jsem outsider.

Práce je rozčleněná do dvou kapitol. V první kapitole je mou snahou popsat aktuální podobu festivalu na ploše čtyř podkapitol: nejprve se zaměřuji na formu a činnosti organizačního týmu, poté se pokouším definovat premisy „multižánrové“ dramaturgie Colours, následně pojednávám o symbióze festivalu a jeho hostícího města a nakonec se pokouším o srovnání festivalu s adekvátní evropskou konkurencí. V druhé kapitole je mým záměrem zachytit ideové podhoubí festivalu, k čemuž dospívám po analýze vztahu festivalu a jeho publika a představení mezinárodního fóra Meltingpot přidruženého od roku 2016 ke Colours of Ostrava.

1. Současná podoba festivalu

Cílem této úvodní kapitoly je nastínit současnou podobu festivalu Colours of Ostrava v rámci jeho několika charakteristických aspektů. První podkapitola (1.1) se věnuje specifické podobě organizačního týmu Colours a obvyklému časovému harmonogramu téměř roční přípravy programu jednotlivých ročníků. Druhá podkapitola (1.2) představuje pokus popsat roztržštěnou dramaturgickou koncepci festivalu a podobu a důvody limitací, se kterými se musejí pořadatelé při vytváření programu Colours vyrovnávat. Součástí první, úvodní kapitoly, je i podkapitola (1.3) pojednávající o nejviditelnějším vlivu festivalu na město, které ho hostí: podíl na rebrandingu Ostravy. Poslední podkapitola (1.4) nabízí shrnutí dosavadních poznatků, s jehož pomocí je možné festival situovat na evropském trhu.

Při formulování poznatků v první kapitole čerpám z velké části z vlastních rozhovorů s ředitelkou festivalu Zlatou Holušovou a s dalšími organizátory (Jiří Moravčík, Jiří Sedlák, Monika Horsáková, Pavla Slívová a Jakub Vank), s náměstkem primátora pro kulturu a volnočasové aktivity města Ostravy Zbyňkem Pražákem, a ze záznamu z besedy se Z. Holušovou, která byla součástí programu Colours v roce 2016. Druhým důležitým typem pramenů jsou pro mne oficiální informace prezentované na webových stránkách a na facebookovém profilu Colours of Ostrava.

1.1 Podoba organizačního týmu a proces přípravy festivalu

Colours of Ostrava je jedním z těch festivalů, které započaly jako „personal initiative of [a] charismatic figure“⁷. Za jeho vznikem tedy nestojí investor, nahrávací společnost nebo profesionální koncertní agentura, jak je tomu například v případě trojice největších polských hudebních festivalů (Open'er, Orange festival a Live festival). V čele organizačního týmu je od počátku festivalu v roce 2002 Zlata Holušová. I když se mi z rozhovorů podařilo zjistit, že nejužší tým dotváří necelá desítky dalších pořadatelů, všichni organizátoři se shodli, že Zlata Holušová má v rozhodování hlavní slovo. Předchůdcem Colours of Ostrava je festival Dolnoholský buben, jenž vznikl v roce 1998. Tuto informaci potvrzuje Holušová v rozhovoru⁸ a též je uvedena v souvislosti

⁷ SASSATELLI, Monica a Gerard DELANTY. „Festivals in cities, cities in festivals.“ In: *European Arts Festivals: Strengthening cultural diversity*. European Commission, European Union, 2011: 51.

⁸ Holušová, 2

s přesunem a rozšířením festivalu jak na stránkách prvního ročníku Colours⁹, tak na webu Dolnohoteckého bubnu, kde je starší ze dvou příbuzných akcí popisovaná jako festival, který „si klade za cíl mapovat českou scénu world music s přesahy do ostatních alternativních žánrů“ a snaží se „zdůraznit aktivní zapojení diváků do hudby“¹⁰. Zakladatelé Dolnohoteckého bubnu byli Z. Holušová a podnikatel a bývalý ostravský politik Vladislav Koval.

Zlata Holušová se před tím, než založila Colours of Ostrava, věnovala novinářskému řemeslu, především jako redaktorka v rádiu ČRo Ostrava. Dodnes má na ostravské stanici týdenní pořad s názvem *Barvy hudby*, jehož cílem je představovat „různorodosti a specifika etnické hudby“ a upozornit „na nejrůznější výjimečné projekty z oblasti world music a alternativní hudby od nás i ze světa“¹¹. Jako novinářka se tedy Holušová do nynějška zabývá především oblastmi hudby spadající pod označení world music a i mezinárodní program festivalu Colours of Ostrava byl v jeho počátcích soustředěný na world music. Postupně však došlo k jeho žánrovému rozšíření, o čemž podrobněji pojednává následující podkapitola. Holušová je od počátku ředitelkou Colours, přičemž v prvních dvou letech měla dva společníky, Vladislava Kovala a produkčního Davida Klimšu, kteří odešli, když „měl festival problémy růstu“¹².

Tým festivalu se za účelem organizačních schůzí a jednání schází v domě, který se spíše, než kancelářské budově, podobá rodinnému domu. Nachází se v ulici Na Bunčáku ve Slezské Ostravě, v oblasti, ve které se vyskytují právě převážně rodinné vily a obytné domy. Hlavním společným prostorem, ve kterém se organizátoři schází kromě svých „kanceláří“ v přízemí a v patře, je obývací pokoj propojený s kuchyní. Podoba sídla festivalové organizace dotváří specifický obraz nevelké skupiny organizátorů, která stojí za festivalem. Působí totiž semknutým, až skoro rodinným dojmem, pokud uvážíme, že členy týmu pojí často nejen práce na společném projektu, ale i dlouholeté přátelství a někdy skutečně rodinné pouto (např. manželka produkčního Lukáše Hradila, Petra Hradilová, je hlavní organizátorkou Festivalu v ulicích¹³). Zlata Holušová tuto charakteristiku potvrzuje, když popisuje své dlouhodobé vazby s ostatními členy týmu:

⁹ „Colours of Ostrava 2002: Novinky.“ *zulu.cz*. Web. 27. června 2017.

¹⁰ „Buben: Historie festivalu.“ *zulu.cz*. Web. 27. června 2017.

¹¹ „Ostrava: Barvy hudby.“ *rozhlas.cz*. Web. 27. června 2017.

¹² Holušová, 2

¹³ Festival v ulicích je dvoudenní akce z dílny organizátorů Colours of Ostrava. Jde o bezplatný festival nabízející někdy i koncerty několika vybraných interpretů, kteří primárně vystupují na Colours. Slouží jako poděkování městu Ostrava a jeho obyvatelům, kteří si buďto z finančních důvodů nemůžou a nebo nechtějí zakoupit vstupenku na Colours

„Já jsem Lukáše [Hradila] vlastně poprvé zaměstnala v klubu Bumerang ještě na Stodolní ulici [v devadesátých letech] – tam byl můj produkční, a pak vlastně přešel do Colours. Pavla Vašíčková to samé, taky ještě z té doby. [...] Takže jsou opravdu lidi, kteří jsou se mnou už dvacet let. A to už jsou opravdu velmi rodinné vazby, by se dalo říct. Máme se rádi. Jezdíme někdy i společně na dovolenou.“¹⁴

Zřídka kdy je mediálně prezentovaný jiný dramaturg, než Zlata Holušová. Ta ovšem sama podotýká, že není jediným člověkem stojícím za podobou programu a že „dramaturgii dělají kolektivně“¹⁵ v rámci produkčního týmu. Každý interpret, který se má na festivalu objevit, je předmětem společné diskuze organizátorů. Zároveň nápady na vystupující nepřichází pouze od Holušové, ale i od ostatních členů týmu a nebo i od spřátelených novinářů. Základním inspiračním zdrojem pro sestavování programu je „monitoring“ ostatních mezinárodních hudebních festivalů a také veletrhů, kterých se během roku konají stovky. Ostatní členové týmu kromě Zlaty Holušové mají své hlavní činnosti, např. booking interpretů nebo produkci, kterým se věnují primárně, nicméně svým přispěním do diskuze o programu mohou mít vliv i na dramaturgii. Holušová fungování úzké skupiny organizátorů popisuje slovy:

„Ten tým okolo je spíš tým produkční, protože to všechno někdo musí vyřídit. Jedna věc je si vybrat kapely, jedna věc je to celé vykomunikovat. A to vlastně chce produkční tým. S některými z nich se v některých oblastech radím víc, protože samozřejmě člověk sám nemá patent na rozum a vždycky potřebuje si o tom s lidmi povídat a potřebuje nové inspirace, takže si o tom samozřejmě povídáme, radíme se a i já hledám, jak se oni na to tváří a tak to jako děláme, by se dalo říct, v týmu asi těch 4 lidí. Ale to finální slovo, ten hlavní směr prostě udávám já.“¹⁶

Elektronická scéna je určitým způsobem vyčleněná z kolektivní dramaturgie, jelikož její současný produkční Adam Kaňák i částečně sestavuje program.¹⁷

of Ostrava. „Festival v ulicích patří mezi největší letní akce v Ostravě. Na dva dny promění centrum Ostravy ve velkolepou hostinu plnou zábavy i umění. Nabízí koncerty skvělých českých i zahraničních interpretů, desítky jamujících muzikantů v ulicích, pouliční divadla, bubeníky, workshopy, soutěže, hry či sportovní aktivity.“ Více viz webové stránky: „Festival v ulicích 2017“ *festivalvulicich.cz*. Web. 27. června 2017.

¹⁴ Holušová, 2

¹⁵ Holušová, 2

¹⁶ Holušová, 2

¹⁷ Holušová, 2

Na počátku festivalu, v době, kdy se investovalo v rámci zahraničních kapel především do představení world music českému publiku, byl hlavním spolupracovníkem Holušové Jiří Moravčík, „hudební publicista na volné noze zaměřený na world music, folk a tradiční hudbu“¹⁸, který kromě produkční a dramaturgické činnosti přispívá do hudebních magazínů, publikuje popularizační knihy a stejně jako Holušová spolupracuje s Českým rozhlasem. Spolu s žánrovým vývojem festivalu došlo k částečnému odsunu pozornosti od world music, i když dodnes tvoří dle slov Moravčíka „zdravý střed festivalu“¹⁹. Zároveň je Jiří Moravčík doteď dramaturgem divadelní části festivalu.

Od roku 2016 je součástí Colours rozsáhlé diskuzní fórum Meltingpot, jehož výkonným ředitelem byl loni René Bystroň a pro ročník 2017 jím je Antonín Parma. Meltingpot má potom také vlastní produkční a PR tým. Diskuzním scénám, které tomuto mezinárodnímu fóru předcházely v historii festivalu, a také samotnému Meltingpotu se věnuji v druhé kapitole.

Neexistuje konkrétní datum, od kterého by po skončení jednoho ročníku započala příprava toho následujícího. Mimo to, že Zlata Holušová „má většinou nejvíce nápadů v neděli“²⁰ (poslední den festivalu), od některých umělců mají organizátoři příslib koncertu již například dva roky dopředu. V průběhu roku objíždí zpravidla Zlata Holušová (někdy v doprovodu ostatních členů týmu), jednotlivé koncerty a hudební přehlídky po celém světě, aby zjistila, kteří interpreti jsou atraktivní performeři. Stálíci mezi navštívenými akcemi je například showcaseový projekt Womex, který se zaměřuje především na obohacení hudebního trhu v oblasti world music. Holušová ale vyjíždí pravidelně i na akce určené pro mainstreamové²¹ publikum, jako je například obrovský barcelonský festival Primavera Sound. Postupně tak navštíví desítky akcí v Evropě, Asii a Africe. Amerických festivalů se zúčastní výjimečně: „Na americké festivaly nejezdím, byla jsem jenom jednou. Amerika je trošku jiná, trochu jiný svět. My máme samozřejmě americké kapely, ale spíš

¹⁸ „Lidé: Jiří Moravčík.“ *rozhlas.cz*. Web. 27. června 2017.

¹⁹ Moravčík

²⁰ „Ředitelka Colours of Ostrava Zlata Holušová v besedě s Markem Stonišem.“ Diskuze se Zlatou Holušovou vedená Markem Stonišem na Diskuzní scéně Reflexu v rámci Colours of Ostrava, dne 17. 7. 2016.

²¹ Pojmem „mainstream“ označuji v případě této práce jednoduše hudební produkci určenou pro většinového posluchače, co se týče vkusu, a masové publikum, pokud jde o kvantitu konzumentů. Vyhýbám se hodnotícím konotacím tohoto slova.

tam ty festivaly jsou vždycky v termínech, které mně nedopovídají. Neláká mě to tam, abych pravdu řekla, ani.“²²

Po vytipování favoritů ještě nastává dlouhý proces užšího výběru a vyjednávání s manažery, jak popisuje Holušová: „Mnohdy ještě nevíme, jestli vůbec umělci, kteří se nám na koncertech líbí, zapadnou do celkové dramaturgie daného ročníku festivalu, zda jsou zrovna na turné, jestli se jim hodí termín našeho festivalu, jestli budou mít podmínky, které jsme ochotni akceptovat.“²³ Poměr oslovených interpretů vůči těm, kteří se festivalu nakonec skutečně zúčastní, je rok od roku s rostoucí prestiží Colours lepší, nicméně dle slov Lukáše Hradila v současnosti dosáhnou úspěchu asi „u pětiny kapel“²⁴.

Po tom, co se sestaví hrubý seznam programových bodů, začnou organizátoři dávat dohromady kostičkový program, který má do své finální podoby asi padesát pracovních verzí. Jako kostičkový harmonogram označují organizátoři Colours paralelně a časově lineárně sestavený čtyřdenní program všech scén festivalu ve formě tabulky, v níž jsou v barevných blocích uvedené názvy interpretů/událostí. Pro vytvoření takové tabulky je potřeba znát i hierarchii programových bodů. Pro organizátory je také důležité mít možnost včas zveřejňovat jména headlinerů, čímž podle mého názoru udržují prestiž festivalu a stimulují předprodej vstupenek.²⁵ Zároveň je dobré prodat co největší podíl vstupenek v předprodeji i z čistě pragmatických důvodů, jak uvádí Holušová: „[...] samozřejmě jediné co ve finále neovlivníte je počasí, viz loňský rok, a pak je pro vás strašně důležité, kolik lístků je prodaných v předprodeji.“²⁶ V roce 2010, kdy festival sídlil ještě v areálu Černé louky a Slezskostravského hradu (jehož kapacita byla 25 tisíc návštěvníků), poprvé a zatím naposledy nastala situace, kdy byly festivalové vstupenky vyprodané přibližně dva až tři týdny před zahájením Colours.²⁷

²² Holušová, 2

²³ „Tým Colours viděl na veletrhu WOMEX 58 koncertů. Kdo dostane pozvání do Ostravy?“ *ostravan.cz*. Web. 27. června 2017.

²⁴ Kolektivní diskuze: Hradil

²⁵ Na základě pozorování aktivit na facebookovém profilu festivalu jsem si všimla, že oproti minulému ročníku (2016), kdy první velké jméno bylo odhaleno 23.11. a šlo o Anohni, která nepatří mezi typická lákadla masového publika, pro ročník 2017 oznámili první headlinerku už 8.11. a pokračovali s odhalování jmen v rychlejší frekvenci, než loni (prvních 6 velkých jmen bylo oznámeno v roce 2016 do konce měsíce únor, zatímco pro rok 2017 bylo publikum obeznámeno se jmény 6 headlinerů již do konce kalendářního roku).

²⁶ Holušová, 2

²⁷ „Coloursopedia: 2010.“ *colours.cz*. Web. 27. června 2017.

Zásadním bodem, kterým se uzavírá příprava určitého ročníku, je termín odevzdání programů a dalších materiálů do tisku. „Teprve tím, když se dávají tisková data a zároveň s tím se to zveřejňuje na stránkách, tak to je ten finální čas, což bývá tak měsíc až tři týdny před festivalem. My sice už ten program máme hotový teďka [na začátku dubna], ale vlastně držíme ho u sebe do poslední chvíle, protože velmi často se ještě přihodí nějaká malá změna.“²⁸ V době konání festivalu potom počet pracovníků, podílejících se na fungování festivalu, a obsluha služeb v areálu tvoří v součtu dalších 2,5 tisíce lidí.²⁹

1.2 Hudebně dramaturgická koncepce a limitace festivalu

Colours of Ostrava se v roce 2017 na svých webových stránkách dostupných v české, anglické a polské verzi prezentuje jako „multižánrový mezinárodní hudební festival“ a „svobodný a nezávislý festival pro svobodné, nezávislé umělce a publikum“³⁰. V sekci „O festivalu“ dále shrnují: „Nehlásíme se k žádnému žánru a omezujeme svůj prostor pouze pro citlivé i dynamické, povznášející charismatické projekty, které se vydávají podobným směrem.“³¹ Pokud se sama snažím konkrétně definovat hudebně dramaturgickou koncepci festivalu na základě provedených rozhovorů s organizátory a také se zřetelem k výsledné podobě programu jednotlivých ročníků, dospívám ke zjištění, že současná hudební dramaturgie Colours je v praxi založená na několika programových premisách a zároveň nezbytně tvarovaná ekonomickými limitacemi festivalu.

1.2.1 Programové premisy festivalu

Na úvod je důležité shrnout, že festival prošel za dobu své existence značným vývojem a z hlediska jeho dramaturgie jsem vysledovala tři stádia, která zpětně v rozhovoru³² potvrdila Zlata Holušová. V prvních ročnících (2002 – 2005) většinu line-upu tvořili čeští interpreti, kteří byli doplnění několika zahraničními umělci z oblasti world music.

Druhé stádium započalo podle mne v roce 2006, kdy se počet diváků festivalu začal výrazně rozrůstat (přesáhl hranici 15 tisíc) a díky tomu si Colours mohly dovolit mezinárodní „velká jména“

²⁸ Holušová, 2

²⁹ Holušová, 2

³⁰ „O festivalu.“ *colours.cz*. Web. 27. června.

³¹ *ibid.*

³² Holušová, 2

i z „mainstreamovějších“ žánrů, jako je rock (kupříkladu Robert Plant nebo The Frames), a také prodloužení festivalu na čtyřdenní akci. Program tedy tvořilo postupně rostoucí množství zahraničních headlinerů, jejichž výběr byl částečně žánrově omezený, dále bohatá sekce dedikovaná world music a nakonec čeští interpreti. Žánrová omezení vyplývala z osobního hudebního vkusu hlavních organizátorů a z jejich představy o vkusu publika. Dlouho se na Colours neobjevovala kupříkladu elektronická hudba³³ a ještě v rozhovorech z počátku roku 2016 Holušová i Jiří Sedlák částečně vylučují z programu „tvrdší žánry“ nebo hiphop.³⁴

V současné době se Colours nachází ve třetím stádiu (přičemž nejde přesně říct, kdy toto stádium začalo), kdy je důraz kladený na kvalitní mezinárodní headlinery a na o něco méně známé interprety, které chce Colours etablovat na české scéně. Nejdůležitější charakteristikou této fáze je, že žánrová omezení postupně zmizela, jak potvrzuje i Holušová v rozhovorech z roku 2016.³⁵ Současnou zčásti oslabenou pozici world music v dramaturgii Holušová popisuje slovy: „Je to jeden z pilířů toho festivalu přinášet kvalitní headlinery z této sféry, hodně ho to změkčuje ten festival. Že je to pro většinového posluchače náročnější a zároveň není to jako nějak agresivní, není to příliš popové, je to prostě přeci jenom pro víc poučenějšího posluchače.“³⁶ Změna nastává i co se týče českého programu – ten je s ohledem na jeho malý rozsah a na současnou pověst festivalu pečlivě vybraný a čeští interpreti jsou jen velmi výjimečně zařazováni na program jedné ze tří největších scén.

Multžánrovost tak v případě Colours of Ostrava podle mého pozorování a oficiálních formulací znamená především snahu *neupřednostňovat jeden žánr* na úkor ostatních. Festival se tak jako celek neprofiluje jako přehlídka zaměřená na jeden vybraný hudební styl (tuto roli v České republice plní například festivaly Rock for People, Mighty Sounds nebo Hip Hop Kemp). Stejně tak ale není záměrem dramaturgie „vyložená žánrová vyváženost“³⁷. Stylovou vyhraněnost lze na

³³ Kolektivní diskuze: Holušová

³⁴ Jak uváděl například ještě Jiří Sedlák (Sedlák) nebo zčásti Zlata Holušová v prvním rozhovoru: „Jediné, co je asi neslučitelné s atmosférou Colours, tak je příliš tvrdá hudba, metalové kapely, agresivní věci... Najdete u nás nějaké názvuky hiphopu, ale je to spíš okrajové [...] ale neznamená to, že se nikdy nemůže stát, že u nás nějaká kapela tohoto typu nebude, protože ty hranice si nějak otevřeně nestavíme, že by mne nikdy nezaujala kapela tohoto žánru.“ (Holušová, 1)

³⁵ „Ředitelka Colours of Ostrava Zlata Holušová v besedě s Markem Stonišem.“ Diskuze se Zlatou Holušovou vedená Markem Stonišem na Diskuzní scéně Reflexu v rámci Colours of Ostrava, dne 17. 7. 2016.

³⁶ Holušová, 2

³⁷ Kolektivní diskuze: Holušová

Colours of Ostrava nalézt až na úrovni jednotlivých scén, přičemž pouze dvě z nich (Electronic a Drive stage) tuto charakteristiku z většiny skutečně naplňují. Ve veřejných materiálech nejsou scény blíže charakterizovány, k jejich žánrové specifikaci dochází občas až v rámci rozhovorů s organizátory.

V roce 2016 byl kompletní program Colours of Ostrava rozdělený do dvaceti scén: na devíti z nich se odehrával zpravidla hudební program (2 z těchto scén okrajově hostily divadelní představení), dvě byly v gesci mediálních partnerů (Česká televize a diskuzní scéna týdeníku Reflex), jedna scéna sloužila jako dětský koutek (ČEZ Family Park) a dvacítku stageí doplňovaly scény fóra Meltingpot (viz následující kapitolu). Dění v areálu doplňovaly kromě nehuděbních scén zároveň odpočinkové zóny partnerů a další „chill-out zóny“ jako byla vinárna v bunkru³⁸, Svět techniky³⁹, Design zóna⁴⁰, lezecká stěna apod.

Z devíti hudebních scén jsou největší dvě scény určené pro headlinery (Česká spořitelna stage a Arcelor Mittal stage). Rozdělení mainstreamové části programu do dvou hlavních scén se ustálilo spolu s přesunem festivalu do areálu Dolních Vítkovic. Jde o běžnou praxi středně velkých mezinárodních festivalů (Lollapalooza v Berlíně, OFF festival v Katowicích, Pohoda). Tyto dvě scény jsou relativně blízko u sebe v rámci celé plochy areálu a jejich program se nikdy nepřekrývá, nýbrž se kyvadlově střídá. Česká spořitelna stage je ze všech scén největší – prostor pro publikum musí být v některých momentech schopný pojmout většinu publika Colours of Ostrava, tzn. desítky tisíc lidí. Výjimečně na těchto scénách vystupují čeští interpreti a to zpravidla v odpoledních hodinách.

Za třetí nejvýznamnější scénu lze označit středně velkou a částečně zastřešenou Agrofert Fresh stage. Za charakteristický rys této scény lze považovat fakt, že na ní často vystupují mezinárodní interpreti, kteří jsou následně považováni za objev festivalu a o rok či dva později dorostou do hvězd hodných hlavní stage (např. Chet Faker, který na Colours vystoupil v roce 2014).

Dále na festivalu najdeme scénu věnovanou české hudbě bez ohledu na svůj žánr: do roku 2016 Radegast Czech Stage, pro rok 2017 Kofola Československá scéna. Jediná hudební scéna

³⁸ Vinárna zřízená po dobu festivalu v prostorách betonového tunelu, který je původní součástí industriálního areálu.

³⁹ Svět techniky je samostatný projekt v Dolní oblasti Vítkovice dokončený v září 2014. Jde o veřejně dostupné centrum, které „hravou formou návštěvníkům představuje zajímavosti vědy a techniky“, více viz: „O projektu.“ *stcostrava.cz*. Web. 27. června 2017.

⁴⁰ Design zóna je prostor v areálu, na kterém jsou v době festivalu seskupeny stánky s originální módou, doplňky a jinými designovými výrobky.

v interiéru a s jasně vymezenou kapacitou (1500 sedaček) je Vítkovice Gong Stage, jež vznikla po revitalizaci stavby bývalého plynojemu. Organizátoři sem umisťují „náročné koncerty a nejlepší divadla“⁴¹. Zlata Holušová Gong stage popisuje jako prostor pro „spíše komornější koncerty, dost často jazzového charakteru, které jsou prostě víc tiché a jsou tedy přijatelnější pro publikum, které sedí“⁴².

Pro specifické, z části akustické žánry (country, folk, rockabilly a blues) je určená Drive stage. Od roku 2015 je součástí festivalu také scéna zaměřená na elektronickou hudbu – Electronic stage, která plní i funkci prostoru pro „afterparty“ po skončení programu na větších stageích, jelikož se na ní hlavní program odehrává především po půlnoci. Jediná živá hudební scéna, kterou nemá dramaturgicky na starosti tým Colours, je Full Moon stage, jejíž program má v rukou stejnojmenný český hudební časopis. Poslední, pravděpodobně nejmenší hudební scénou je Europe stage, na níž se odehrávají vystoupení interpretů ze střední Evropy a příležitostně také divadelní představení.

Jednou ze základních podmínek, podle níž dramaturgové Colours vybírají pozvané hudebníky a kterou opakovaně zmiňují i v rozhovorech⁴³, je schopnost interpreta vytvořit *poutavou festivalovou show*, což zjišťují při návštěvách vystoupení interpretů na jiných festivalech.

V rámci selekce všech mezinárodních interpretů jsou upřednostňováni ti, kteří v České republice dosud nekonceřovali. Colours totiž rády plní funkci festivalu, jenž na český hudební trh *zavádí nová jména*. Pokud Holušová v rozhovoru zmiňuje nějaký konkrétní cíl, který se snaží prostřednictvím hudebního programu naplňovat, pak je to právě záměr vzdělávat tímto způsobem české publikum.⁴⁴ Při mé návštěvě sídla Colours se navíc přítomní organizátoři shodli, že Holušová disponuje „šestým smyslem“⁴⁵, díky němuž je schopná s předstihem rozpoznat budoucí hudební hvězdy.⁴⁶ To Holušová doplňuje slovy: „Objevnost je takovým naším trademarkem. Hledat právě

⁴¹ „Areál: Sál Gong v bývalém plynojemu.“ *colours.cz*. Web. 27. června 2017.

⁴² Holušová, 2

⁴³ Kolektivní diskuze nebo Holušová, 1

⁴⁴ Holušová, 1

⁴⁵ Kolektivní diskuze: Holušová

⁴⁶ V rozhovoru v sídle Colours (Kolektivní diskuze) zmiňují organizátoři interprety, které podle nich pro české publikum objevil festival Colours of Ostrava: Jamie Cullum, Ibrahim Maalouf, Mika či Zaz.

Zároveň hovoří o opakujícím se principu, kdy se publikum nejprve nejvíce těší na již etablovanou hvězdu (např. Alanis Morissette v roce 2012, kdy přijela i zpěvačka Zaz), ale jejich očekávání ve výsledku není naplněno a na místo toho si z festivalu odváží silnější zážitek z koncertu jiného interpreta (tedy např. zpěvačky Zaz).

ty nové, zajímavé umělce, kteří přináší nějakou osobní výpověď, která je výjimečná a inspirativní.“⁴⁷

Jednotlivé dny čtyřdenního festivalu Colours nedisponují konkrétními programovými koncepty, spíše se organizátoři ohlíží na požadavky a možnosti návštěvníků. Největší headlinery je tak možné očekávat v pátek a v sobotu. V neděli festival uzavírá zpravidla „nejmainstreamovější“ interpret, zpravidla sólista – charismatická figura, na jejímž koncertu se sejde celé různorodé publikum festivalu.⁴⁸

V procesu výběru interpretů má Zlata Holušová v mysli stále přítomnou určitou představu průměrného návštěvníka Colours (o tom, jaké publikum Colours má a jak si ho „vybírá“, píšu v druhé kapitole) a pravděpodobný názor tohoto návštěvníka povyšuje nad svůj osobní:

„Celý program Colours je o kompromisu, protože samozřejmě nikdy to nemůžete udělat jenom podle uměleckých ambicí nebo v té touze přinášet jenom nové, objevné věci, protože vy samozřejmě musíte na ten festival nalákat lidi na to, co znají, aby pak objevili to, co neznají. Takže vždycky je tam samozřejmě ten kompromis těch obecně známých jmen, o jejichž uměleckém přínosu můžete spekulovat, ale lidi je prostě milují, a proto tam jsou. Colours si nikdy nehrálo na to, že jde o vysoké umění [...] nám jde o všechny možné skupiny návštěvníků. [...] Aby pak [návštěvníci] zjistili, že přijeli třeba kvůli Cranberries a Cranberries je pak nakonec úplně zklamali, ale ve skutečnosti tam objevili dalších 30 kapel.“⁴⁹

Téměř každý oznámený interpret (zejména headliner) je veřejně probíraný na sociálních sítích a adekvátnost jeho zařazení do programu je zhodnocena fanoušky festivalu ještě dlouho před zahájením konkrétního ročníku. Jména interpretů jsou navíc zveřejňována z velké části po jednom, čímž je vytvořeno ještě více prostoru pro vyjádření publika, které pak Zlata Holušová a další dramaturgové můžou reflektovat. Tuto praxi můžeme sledovat i u jiných středně velkých festivalu. Největší hudební festivaly na světě na rozdíl od nich zveřejňují rovnou celkový finální line-up (např. Coachella).

⁴⁷ Kolektivní diskuze: Holušová

⁴⁸ Od ročníku 2017 bude festival probíhat ve dnech středa, čtvrtek, pátek a sobota.

⁴⁹ Kolektivní diskuze: Holušová

1.2.2 Limitace festivalu

Jak bylo již výše zmíněno, na finální podobě festivalu se nepodepisují pouze představy dramaturgů, ale i jiné vnější faktory, které můžeme souhrnně nazvat jako limitace, protože způsobují určitá programová omezení. Tato kombinace ideálního obrazu v hlavách organizátorů a limitujícího vlivu skutečných podmínek je typickou vlastností událostí, jako je festival: „[...] what all urban festivals share is the fact that the ‚overall rationale‘ is actually just a perceptual and temporary surface balance of what, underneath, are number of different agendas struggling to emerge.“⁵⁰

Základní faktor, ze kterého plyne většina limitací, je umístění festivalu v České republice. Colours jsou dle slov Holušové v porovnání s obdobně navštěvovanými festivaly na západě považované svým rozpočtem za „low-cost“ festival.⁵¹ Tímto je znevýhodněná pozice organizátorů při vyjednávání se zahraničními agenty interpretů, kteří jsou zvyklí na vyšší nabídky od ostatních bookerů, než ze strany Colours. České publikum je ochotné zaplatit za čtyřdenní festival stále výrazně méně, než publikum v zahraničí, a zvyšování ceny vstupenky sice probíhá, ale jen velmi pomalu a v řádu stovek korun. V roce 2017 lze nejlevnější standardní vstupenku na Colours zakoupit za 2490 Kč, zatímco například vstupenka na berlínskou Lollapaloozu stojí v přepočtu nejméně 3500 korun a festival trvá pouze dva dny.

To, že si publikum festivalu v určité zemi navykne platit za vstupenku adekvátní částku, která zabezpečí větší nezávislost na sponzorech, však není jen devízou velkých západoevropských států. Jak ukážu v jedné z následujících podkapitol, například abnormálně rozvinutá festivalová tradice v Maďarsku dovoluje organizátorům Szigetu požadovat za pětidenní lístek v přepočtu 6750 Kč. Podíl peněz získaných ze vstupenek v celkovém rozpočtu Colours činí dle Holušové pouhých 35-40%⁵², a proto se organizátoři musejí spoléhat na sponzoring.

Z vlastní šestinásobné divácké zkušenosti vnímám přítomnost sponzorů na festivalu jako jasně patrnou, spoluutváří podobu doprovodného programu, areálu (mimo jiné sponzoři figurují v názvech stageí) a divácké zkušenosti. Co se týče vlivu na program, jde pouze o existenci odpočinkových zón sponzorů; organizátoři v rozhovorech několikrát potvrdili, že k ovlivňování podoby hudebního, divadelního a jiného programu ze strany sponzorů nedochází. Zároveň

⁵⁰ Sassatelli, 52

⁵¹ Kolektivní diskuze: Holušová

⁵² ibid.

komunikace se sponzory konzumuje čas a prostředky organizačního týmu.⁵³ Ze skutečnosti, že cílem Colours není navyšovat svou návštěvnost donekonečna⁵⁴ vyvozují, že se festival musí nadále rozvíjet za pomoci sponzorů, které láká jeho dobré jméno, a čekat na další vývoj českého hudebního trhu a potažmo na celkové zlepšení ekonomického stavu země v evropském měřítku.

Jak se takové ekonomické limitace snaží festival kompenzovat? Strategii festivalu, kterou můžeme vyzorovat, je snaha o jeho mezinárodní proslavení a vytvoření značky, která bude atraktivní i pro velmi vytížené a drahé interprety. Je otázkou, jak odlišná by byla podoba festivalu, pokud by organizátoři měli neomezené finanční prostředky. Jako jeden z možných důsledků si lze představit, že by ještě větší důraz při výběru umělců byl kladený na jejich aktuálnost, která je v současnosti mnohdy opomíjená a mezi headlinery se objevují i jména, která svůj vrchol slávy zažila před pěti a více lety.

1.3 „Konečně Ostrava není jen uhlí!“⁵⁵: rebranding města Ostrava

Pro popsání jednoho z nejdůležitějších vlivů festivalu na město Ostrava a jeho pověst jsem si zapůjčila pojem běžně používaný v oblasti marketingu, kde je rebranding definovaný jako: “the creation of a new name, term, symbol, design or a combination of them for an established brand with the intention of developing a differentiated (new) position in the mind of stakeholders and competitors”⁵⁶. Z rozhovoru s náměstkem primátora pro kulturu a volnočasové aktivity města Ostravy Zbyňkem Pražákem (KDU-ČSL) vyplývá, že město Ostrava se snaží o změnu image města již od doby po převratu v roce 1989. Ale až teprve od roku 2002 a s pozdějším růstem festivalu Colours of Ostrava dostala Ostrava pro svou novou identitu vhodné označení, nový brand.

Název „barvy Ostravy“ vtipně kontrastuje se staršími přezdívkami pro naše třetí největší město: „Ocelové srdce republiky“, „Černá Ostrava“, které vycházely z jeho původně průmyslové tradice. Průmysl prošel po revoluci restrukturalizací a v polovině devadesátých let minulého století byly poslední uhelné doly uzavřeny. Tato změna jde zároveň ruku v ruce s obecným obratem od

⁵³ „Ředitelka Colours of Ostrava Zlata Holušová v besedě s Markem Stonišem.“ Diskuze se Zlatou Holušovou vedená Markem Stonišem na Diskuzní scéně Reflexu v rámci Colours of Ostrava, dne 17. 7. 2016.

⁵⁴ Festival a jeho areál pojme maximálně 50 tisíc diváků. (Sedlák)

⁵⁵ Citace odpovědi náhodné ostravské kolemjdoucí na mnou položenou otázku „Jaký má podle Vás festival vliv na město?“.

⁵⁶ MUZELLE, Laurent a Mary LAMBKIN. „Corporate Rebranding: the art of destroying, transferring and recreating brand equity?“ In: *European Journal Of Marketing* 40 7/8 (2006): 805.

průmyslové ekonomie k ekonomii služeb v Evropě a v severní Americe v poslední čtvrtině dvacátého století, který ve výsledku stimuluje vznik městských festivalů.⁵⁷ Města hledají prostředky pro vlastní regeneraci a revitalizaci.⁵⁸ Souběžně s tímto kulturním obratem v rozvinutých městských společenstvích vzniká i potřeba vytvoření image a zavedení městského marketingu.⁵⁹ „Festival, with its connotations of sociability, playfulness, joviality and community provides a ready-made set of positive images on which to base reconstruction of a less than perfect city image.“⁶⁰

Colours of Ostrava je v současné době největším pravidelným hudebním festivalem v České republice, a proto je mu a městu Ostrava na mediálním poli věnován značný prostor a také pozornost mezinárodního hudebního publika. Sama Zlata Holušová se k tomuto pozitivnímu dopadu festivalu na pověst hostícího města hrdě hlásí: „My jsme změnilí označení Černá Ostrava na Ostrava plná barev.“⁶¹

Dle slov náměstka proces rozvoje Ostravy probíhá od revoluce ve třech fázích – nejprve na ekonomické úrovni, později prý nastala proměna fyzické podoby města (revitalizace budov, zlepšení životního prostředí, ovzduší apod.), a nakonec Pražák hovoří o „trvalé změně myšlení“⁶², která spočívá ve „stírání hranic“ a projevuje se prý zřetelně až na generaci současných dvacátníků, návštěvníků Colours. I přes očividné snahy o zlepšení životních podmínek ze strany politických představitelů a dalších osob zapojených do veřejného dění se počet obyvatel Ostravy rok od roku snižuje v řádu tisíců. V případě západoevropských a amerických festivalů, které svou existencí nepřímo propagují určité město, bývá občas vyslovena obava z gentrifkace místa, nicméně to zdaleka nemůže být případ Ostravy. Ta v kontextu pražsky centralizovaného Česka po nových obyvatelích z řad mladé generace naopak dychtí.

⁵⁷ ANASTASSOVA, Lina a Luizov ATANAS. „Marketing Urban Destinations Through Festivals.“ In: *Journal of Tourism (Revista de Turisme)* 21 (2016): 43-49.

⁵⁸ Sassatelli, 49

⁵⁹ QUINN, Bernadette. „Art Festivals and the City.“ In: *Urban Studies* 42 (5) (2005): 927-943.

⁶⁰ ibid.

⁶¹ „Ředitelka Colours of Ostrava Zlata Holušová v besedě s Markem Stonišem.“ Diskuze se Zlatou Holušovou vedená Markem Stonišem na Diskuzní scéně Reflexu v rámci Colours of Ostrava, dne 17. 7. 2016.

⁶² Pražák

I když město Ostrava do festivalu investuje největší částku v porovnání s ostatními dotacemi v oblasti kultury (v roce 2016 přibližně 5,5 mil korun⁶³), tvoří tento obnos v celkovém asi 83 milionovém rozpočtu Colours of Ostrava méně významný podíl. Festival se již od svého druhého ročníku vyvíjí sice s určitou finanční podporou města, ale není na tom založená jeho existence. Stejně tak náměstek Pražák o Colours mluví jako o „prestižní akci, ale jen jednom ze střípků v mozaice aktivit v průběhu roku v Ostravě“⁶⁴. Z tohoto každoročními žádostmi o dotace stále obnovovaného a přitom volného finančního vztahu města a Colours plyne festivalu svoboda a privátní charakter akce. Zbyněk Pražák dále potvrzuje, že dlouhodobá podpora vyjádřená festivalu ze strany politických představitelů nezáleží na politickém spektru aktuální vládnoucí koalice a kritika přichází pouze vzácně a od jedinců, kteří zrovna plní opoziční roli.

Dle vyjádření Pražáka, který působil jako náměstek už mezi lety 1990 a 2006, dochází na praktické úrovni k čilé komunikaci mezi městem, jeho organizacemi (mimo jiné Dopravním podnikem Ostrava) a festivalem již od samého počátku Colours, kdy festival probíhal v centru města a zároveň v obytné oblasti a organizátoři akce se tak museli potýkat s mnoha kritickými hlasy ze strany místních obyvatel. V následujících letech proto probíhalo hledání optimálního umístění akce a spolu s vycházením vstříc Ostravanům v tomto ohledu rostla místní popularita Colours.

Příhodná lokalita byla nakonec nalezená v bývalé průmyslové oblasti Vítkovice, kde je areál festivalu umístěný od roku 2012. I když je Dolní oblast Vítkovice relativně v centru města, nepřiléhají k ní žádné obytné oblasti a díky tomu nedochází k rušení obyvatel zvýšenou hladinou hluku. Stavby v této oblasti prochází postupnou revitalizací, která nevzešla z podnětu festivalu, ale je součástí dlouhodobých městských plánů. Nicméně areál a festival fungují společně v symbiotickém vztahu, jelikož festival přispívá k propagaci areálu před ostatními organizátory kulturních akcí a investory. Areál pak zas pomáhá festivalu v konkurenčním boji s ostatními festivaly, protože působí jako nezaměnitelný a stabilní odlišující prvek, díky čemuž festival odolává trendu homogenizace velkých hudebních festivalů.⁶⁵ Z toho důvodu se potom nabídky investorů k přesunu festivalu do jiného města (např. v Polsku)⁶⁶ jeví jako nemístné.

⁶³ „Poskytnuté dotace, příspěvky a transfery v oblasti kultury pro rok 2016.“ *ostrava.cz*. Web. 27. června 2017.

⁶⁴ Pražák

⁶⁵ O tomto jevu více viz: Quinn.

⁶⁶ Pražák

Obyvatelé Moravskoslezského kraje tvoří přibližně čtvrtinu návštěvníků Colours⁶⁷. Festival tak zdaleka nepatří mezi městské umělecké přehlídky, které byly někdy uměle importovány, přitahují pouze cizí bohaté publikum a od kterých se místní distancují, protože jsou pro ně nedostatečně lákavé a nebo jednoduše nedostupné.⁶⁸ Svým mezinárodním a výrazně heterogenním složením publika jsou sice Colours daleko od obrazu události konané primárně pro oživení místní komunity, přesto však tuto tradiční funkci festivalů alespoň částečně reflektují jak ve své dramaturgii⁶⁹, tak ve snaze o dostupnost různorodým skupinám obyvatel. Nejen pro Ostraváky, kteří si účast na festivalu nemohou dovolit, je od roku 2011 připravený přidružený bezplatný Festival v ulicích, který po dobu dvou dní kromě českých interpretů nabízí i výběr ze zahraničních interpretů, divadla a další aktivity založené na aktivní participaci návštěvníků (dílny a workshopy, festivalový průvod). Snaha o diverzifikaci publika dokládá i to, že v neděli mají senioři vstup na festival zdarma, přičemž této nabídce využívá přibližně 500 lidí.⁷⁰

Důležitým faktorem, jenž hraje roli v přístupu místních obyvatel k festivalu, je i dopad akce na bezpečnost. Náměstek Zbyněk Pražák v rozhovoru potvrdil, že ukazatele, jako jsou kupříkladu počty zásahů Městské policie nebo množství lidí v záchytných stanicích, nevybočují v době konání festivalu ze svých průměrných hodnot. Pokud se snažíme najít nedostatky ve spolupráci lokální komunity a festivalu, nalezneme je dle vyjádření organizátorů v neschopnosti místních podnikatelů vyhovět nestandardnímu zájmu zákazníků v případě, kdy například o víkendu ponechají své kavárny a restaurace zavřené. Nicméně ekonomický přínos festivalu v oblasti služeb a turistického ruchu je zjevný, i když se omezuje takřka pouze na dobu konání Colours.

V souhrnu lze říci, že Colours aktivně činí kroky podporující vztah s občany města a obě strany z tohoto vztahu profitují. Tato snaha jde ruku v ruce s image festivalu jako uvědomělé akce, na které „se rodí občanská společnost“⁷¹ a jež nechce svým fungováním být nepřímou příčinou vzdalování jednotlivých segmentů společnosti. Skutečnou úspěšnost snahy o zapojení lokální komunity a obraz festivalu v očích Ostraváků by bylo možné zjistit jen za pomoci empirického

⁶⁷ Zlata Holušová odhadovala „polovinu“ (Holušová 1), Jiří Sedlák „něco mezi třetinou a polovinou“ (Sedlák) návštěvníků.

⁶⁸ Více viz: Quinn.

⁶⁹ Česko-polská scéna na Meltingpotu, diskuze o Ostravě a Moravskoslezském kraji na diskuzních scénách apod.

⁷⁰ Sedlák

⁷¹ „Ředitelka Colours of Ostrava Zlata Holušová v besedě s Markem Stonišem.“ Diskuze se Zlatou Holušovou vedená Markem Stonišem na Diskuzní scéně Reflexu v rámci Colours of Ostrava, dne 17. 7. 2016.

výzkumu - dotazníkového šetření. Město jako takové si je vědomo pozitivní role festivalu v propagaci Ostravy, ale zároveň mu nevěnuje speciální pozornost v porovnání s ostatními kulturními událostmi a volnočasovými aktivitami konanými v průběhu roku. Tento těsný a stejně tak paralelní svazek vyplývá také z historického kontextu země, kdy města a společnost neprochází pouze postindustriální ale i posttotalitní regenerací, na které se svou existencí úmyslně podílejí i Colours of Ostrava.

1.4 Festival na evropském trhu

1.4.1 Metoda porovnávání

K situování festivalu na evropském trhu si v dopomůžu klasifikací hudebně populárních festivalů s ohledem na konstrukci žánrů nastíněnou v článku Ivána O. Palea a Nachoema M. Wijnberga⁷². Taxonomie navržená autory obsahuje 7 kritérií, kterými lze festival vymezit: zda má festival soutěžní charakter, zda je konán za účelem zisku, šíře a různorodost festivalového publika, formát (počet scén, existence hierarchie vystupujících v programu, zda nabízí pouze hudební nebo i jiný program), míra institucionalizace, stupeň inovativnosti a pole působnosti (národní, mezinárodní).

Z poznatků o současné podobě Colours of Ostrava nastíněných v předchozích podkapitolách vyplývá, že jde o festival nesoutěžního charakteru, který není uspořádaný primárně za účelem zisku. Disponuje značně různorodým publikem, především, co se týče věku a hudebního vkusu návštěvníků, a aktivně se snaží spektrum publika dále rozšiřovat. Odehrává se na několika scénách s víceméně zřetelnou hierarchizací, která je vyjádřena i na základě pozice interpreta v časovém harmonogramu. Festival nabízí nejen „aural goods“⁷³, ale i další formy umění, jako je divadlo, filmy, poezie nebo výtvarné umění a navíc významnou část programu tvoří diskuze, dílny a přednášky. Míra institucionalizace je v článku chápána na základě dvou faktorů: rozsah propojení festivalu s dalšími relevantními činiteli v organizační sféře a médiích a potom vyzrálость festivalu měřená v počtu uskutečněných ročníků. Vzhledem k tomu, že mezi hlavními mediálními partnery Colours je česká veřejnoprávní televize a celý festival může fungovat jen na základě důvěry mnoha

⁷² PALEO, Iván Orosa, and Nachoem M. WIJNBERG. „Classification of Popular Music Festivals: A Typology of Festivals and an Inquiry into Their Role in the Construction of Music Genres.“ In: *International Journal of Arts Management* vol. 8, no. 2 (2006): 50–61.

⁷³ *ibid.*

partnerů, kteří na oplátku využívají popularity festivalu a jeho obecné známosti v České republice k reklamě, lze o Colours uvažovat jako o festivalu, který je na tuzemském trhu velmi institucionalizovaný. Vyvrálost festivalu můžeme v porovnání s ostatními evropskými festivaly populární hudby, které dosahují věku až téměř pěti dekád, označit jako střední (v roce 2017 se bude konat šestnáctý ročník). Protože si Colours zakládají na objevování pro české publikum dosud neznámých kvalitních interpretů, je možné je označit za inovativní hudební přehlídku. Colours je zároveň typickým představitelem mezinárodního hudebního festivalu, jehož programové těžiště spočívá v hostech ze zahraničí.

Při hledání evropských festivalů ekvivalentních ke Colours se neohlížím pouze na výše popsanou ekonomickou kvalifikaci, ale i na další kritéria. Důležitou charakteristikou je kontext lokace festivalu – musí se konat v zemi patřící do střední nebo východní Evropy, která má zároveň podobnou historickou zkušenost jako Česká republika (komunistickou vládu mezi 40. a 80. lety, která měla výrazný vliv na podobu místního kulturního života). Tímto vzniká jasné geografické vymezení, které kromě České republiky zahrnuje tyto státy disponující rozvinutou festivalovou scénou: Slovensko, Polsko, Maďarsko, Rumunsko, Bulharsko, Estonsko, Gruzie, Chorvatsko, Černá hora a Srbsko. Méně důležitými kritérii jsou potom velikost země a počet obyvatel, i když i ty určitým způsobem spoluvytvářejí podmínky pro fungování festivalu.

Všechna tato omezení zavádím z toho důvodu, že se snažím vybrat festivaly, které vznikaly a rozvíjely se za podobných podmínek, v prostředí států, ve kterých od devadesátých let probíhá kulturní obrození v nově ustanoveném demokratickém zřízení. Zároveň z tohoto dějinného kontextu vyplývá určité ekonomické znevýhodnění vybraných zemí, které se projevuje ve stále přetrvávajících, i když postupně se zmírňujících rozdílech v hodnotě měny v porovnání se západoevropskými státy. Festival vybraný k porovnání musí být dále alespoň střední velikosti (s návštěvností větší, než 10 tisíc lidí) a neměl by se dramaturgicky soustředit na jeden nebo na omezený výsek žánrů. Zajímá mne také, jakým způsobem festival bojuje proti homogenizaci hudebních festivalů, na čem staví svojí unikátnost (většinou jde o jedinečnou lokaci, neobvyklou dramaturgii nebo kombinaci těchto dvou prvků). Poslední vlastnost festivalu, které si všímám, je existence určité filozofie nebo ideologie, ať už explicitní nebo implicitní; zda se festival snaží být nějakým způsobem „uvědomělý“.

1.4.2 Evropský trh a festivalové ekvivalenty Colours of Ostrava

Na základě vlastního průzkumu informací o festivalech, které jsou veřejně dostupné online, jsem dospěla k několika poznatkům vypovídajícím o situaci na evropském trhu. Mečkou větších letních hudebních festivalů z vybrané části Evropy je co do kvantity Balkán, konkrétně především Chorvatsko. Většina zdejších festivalů patří mezi tzv. přímořské/plážové festivaly a jejich mezinárodní program z většiny tvoří EDM - elektronická taneční hudba (část z těchto festivalů se prezentuje jako přehlídka undergroundové hudby a část patří explicitně mezi mainstream), tradičním interpretem na takových festivalech jsou DJové.⁷⁴ V line-upech balkánských plážových festivalů se mimo to objevují dominantně interpreti žánrů pop, hip hop nebo obecně urban contemporary.⁷⁵ Jelikož se tyto festivaly nedají označit za multizánrové ve stejném smyslu, jako byl dříve popsán festival Colours of Ostrava, nebudu je zařazovat do svého srovnání.

Přesto lze nalézt jeden velmi výrazný festival v balkánském regionu, který s Colours sdílí několik charakteristik. Jde o srbský mezinárodní hudební festival s názvem **Exit**, který se koná každoročně většinou v červenci po dobu čtyř dní v areálu Petrovaradínské pevnosti ve městě Novi Sad a přiláká asi 190 tisíc návštěvníků. Již od počátku své existence je spojený s určitými politickými idejemi. Vznikl totiž v roce 2000 v rámci studentského sociálního hnutí, které svojí činností vyjadřovalo protest proti tehdejší politické situaci země a konkrétně proti Slobodanu Miloševićovi. Sami organizátoři na stránkách festivalu v záložce „Exit values“ spojují jeho vznik s „přáním pokroku a svobody“ a Exit nepovažují za pouhý hudební festival, ale za hnutí, které usiluje o to, aby „Balkán byl symbolem sjednocení a pokroku“⁷⁶. Z online dostupných oficiálních informací mohu soudit, že nejde pouze o prázdnou nálepku, ale o charakteristiku, která podmiňuje další projekty organizátorů. Za prvé organizátoři Exitu po nabytí vlastní popularity založili další tři přidružené festivaly v sousedních zemích (Sea Star v Chorvatsku, Sea Dance Festival v Černé hoře a Revolution Festival v Rumunsku) a za druhé provozují nadaci na podporu studentů z města Novi sad (poskytují stipendia a finanční podporu akademických projektů) a pořádají různorodé dobročinné sbírky, které se konají v průběhu festivalu. Ideologie festivalu, která se v případě Exitu v současnosti vyznačuje důrazem na rozvoj mládeže a dobré vztahy na Balkáně, je tedy v porovnání s Colours explicitní. Co se týče programu, nabízí srbský festival pestrou,

⁷⁴ Konkrétně jde o tyto festivaly: Sonus Festival, Love International, Defected Croatia, Outlook Festival, Ultra Europe, Hideout Festival, Dimensions a Sea Star Festival.

⁷⁵ Festivaly Fresh Island Festival a Sea Dance Festival.

⁷⁶ „Exit values.“ *exitfest.org*. Web. 20. března 2017.

z hlediska žánrů eklektickou nabídku mezinárodních interpretů. Scéna s největší kapacitou je určená pro mainstreamové headlinery, druhá největší je vyčleněná pro elektronickou hudbu a oproti Colours zde mají vlastní stage i žánry jako jsou metal, hardcore a punk. Nikde se v programu naopak doslova nehovoří o world music. Stejně jako Colours disponuje i Exit unikátní městskou lokací – Petrovaradínskou pevností, která je na oplátku existencí festivalu významně propagovaná.

Velmocemi na trhu festivalů populární hudby jsou mezi vybranými evropskými státy z hlediska návštěvnosti a velikosti festivalů Polsko, Rumunsko a Maďarsko. Všechny tři země hostí minimálně dva velké festivaly, které přilákají více, než 100 tisíc lidí, přičemž bezplatný Woodstock Festival v Polsku navštěvuje dokonce přibližně 700 tisíc lidí, Untold Festival v Rumunsku 300 tisíc a Sziget v Maďarsku asi půl milionu diváků.

Jak se stalo, že v Maďarsku, které má o něco méně obyvatel, než Česká republika, probíhají již od devadesátých let tři gigantické festivaly – Sziget festival („Ostrov svobody“), Balaton Sound a Volt Festival? Za všemi třemi festivaly konajícími se v různých částech západního Maďarska (Budapešť, Zamárdi a Sopron) stojí tým Szigetu, tudíž zde můžeme pozorovat podobné rozmělnění jednoho festivalu do většího počtu akcí, jako jsem popsala u Exitu v Srbsku. Podle historického narativu, který na svých stránkách prezentuje festival **Sziget**, na počátku devadesátých let nastala potřeba nahradit socialistickým státem dotované kempy a festivaly mládeže, které měly pravděpodobně velkou popularitu a svým zánikem po převratu nechaly v kulturním programu země velkou díru.⁷⁷ A tak se stalo, že již první ročník Szigetu přilákal stejný počet diváků, jakým v současnosti disponují Colours a stačil k tomu program sestavený pouze z maďarských jmen. Velkou devízou Szigetu v současnosti je výrazné mezinárodní zastoupení publika – až polovina nepřijíždí na festival z Maďarska, ale z téměř stovky dalších zemí. Hudební program představuje žánrově neomezený výběr světového mainstreamu i alternativy a je doplněn dalšími formami umění jako je film, divadlo, tanec a také příležitostmi k rekreaci při sportovních aktivitách apod. S denní hranicí návštěvnosti 90 tisíc lidí tato akce probíhá v daleko větším měřítku, než Colours, a zářivější jména headlinerů na programu jsou vykoupeny masovým charakterem akce. V programu o něco menšího (150 tis. návštěvníků) přidruženého festivalu Balaton Sound, který vznikl v roce 2007, najdeme především žánry hip hop a elektronická hudba. Poslední ze jmenovaných maďarských festivalů, **Volt Festival**, který se může stejně jako Sziget chlubit existencí již od roku

⁷⁷ „As it all began.“ *szigetfestival.cz*. Web. 20. března 2017.

1993, má dle své internetové prezentace mít „rodinnou atmosféru“⁷⁸. Dramaturgie je stejně jako v případě Szigetetu založená na mezinárodních headlinerech různorodých žánrů, nicméně festival má menší počet vystupujících (asi 150) a 100 tisíc návštěvníků.

V Polsku⁷⁹ podobně jako v Maďarsku najdeme tři větší, mainstreamově založené festivaly, za jejichž organizací stojí jeden tým: Open'er Festival v Gdyni, Orange Festival ve Varšavě a Live Festival v Krakově, které pořádá koncertní agentura s názvem Alter art. Největší z nich je **Open'er**, jenž se koná na místě bývalé letecké základny v přístavním městě Gdyně a který je stejně starý jako Colours a trvá rovněž čtyři dny. V současnosti asi 120 tisícům diváků (z přibližně tří desítek zemí) je nabídnutý multižánrový mezinárodní hudební program a dále např. promítání, divadelní představení nebo stan věnovaný prezentaci módy. Webová prezentace festivalu zdůrazňuje, že se ho organizátoři snaží dělat inovativním a profesionálním způsobem, což se projevuje ve výčtu praktických, ekonomicko-ekologických opatřeních a v atraktivní dramaturgii. Právě na Open'eru se údajně začaly používat festivalové náramky tak, jako fungují i na Colours, a gdynský festival také předběhl dobu tím, že je možné na něm veškeré služby platit pouze bezhotovostně. Z hudební dramaturgie lze vyčíst dobrý cit ve výběru aktuálně vhodných headlinerů a pokud se podíváme na záložku webových stránek festivalu, která pojednává o jeho historii, uvidíme, že narůstající prestiž interpretů a rozvoj stageí je pro její popis hlavním kritériem. Co se týče ideologického zařazení, můžeme říct, že je Open'er proevropský festival, jelikož je součástí asociace Yourope. Stejně jako v Ostravě (Festival v ulicích), i v Gdyni je po dobu festivalu ve městě připravený hudební program zdarma. I přes určité podobné znaky se Zlata Holušová vůči Open'eru vymezuje: „Open'er se moc nedá srovnávat s Colours. To je prostě mainstreamový festival, nemá zdaleka takovou různorodost, má jen několik scén, je to prostě opravdu založeno

⁷⁸ „Volt Festival.“ *voltfestival.com*. Web. 20. března 2017.

⁷⁹ Zvláštní a výraznou součástí polské scény je kromě zmíněných také obrovský bezplatný dvoudenní festival s názvem Woodstock Festival Poland (motto: „Love, friendship and music“), na který každoročně do Kostrzyně nad Odrou přijede asi 700 tisíc lidí. Koná se od roku 1995, nabízí převážně rockový mezinárodní program a také soutěž pro ještě nezavedené interprety. Byl založený charitativní organizací jako způsob poděkování dobrovolníkům. V rámci tradice původního Woodstocku v programu jeho polské novodobé varianty najdeme scénu, na které dochází k setkávání publika s vybranými osobnostmi politiky a kultury – např. s Lechem Walesou nebo organizátory původního Woodstocku.

jenom na tom sestavit plejádu hvězd vedle sebe. [...] Je to svým způsobem jednodušší a snadnější varianta.⁸⁰

Agentura Alter Art od roku 2008 pořádá také **Orange Warsaw Festival**, který je oproti Open'eru přibližně poloviční (50 tisíc návštěvníků). Tento festival stejně jako Colours kromě stageí s mezinárodním programem disponuje také jednou místní, polskou scénou. Orange Festival v rámci hlavního města ve své historii často měnil umístění, nyní se koná na místě dostihové dráhy a stadionu. Prozatím nejmenší (asi 25 tisíc návštěvníků) z trojice festivalů z dílny Alter Artu je Live festival Kraków, jehož první ročník proběhl v létě 2006 a který nabízí program sestávající z nevelkého počtu koncertů (maximálně 20) aktuálních světových hudebních hvězd.

V Polsku se kromě zmíněných festivalů z dílny agentury Alter Art konají ještě dva počtem návštěvníků spíše menší festivaly (oba nepřilákají více, než 15 tisíc diváků), které však mají s Colours některé významné společné charakteristické rysy: jde o festivaly OFF a Tauron Nowa Muzyka, oba pořádané v Katovicích. **OFF** je stejně jako Colours iniciativou jedné „charismatické osoby“⁸¹, i když tentokrát nejde o hudební novinářku, ale o muzikanta Artura Rojeka, který mimochodem v minulosti vystupoval jako interpret i na Colours. Tento festival probíhá od roku 2006 a hudebně je zaměřený podle oficiálních informací na „alternative music“. Nepřekvapí nás, že součástí programu jsou i výstavy, workshopy a promítání. Na webu festivalu OFF si můžeme přečíst programové stanovisko organizátorů, kteří v něm vyjadřují, že nemají za cíl být součástí mainstreamu, nezmíní jen žhavé hvězdy, ale i alternativní legendy, a zároveň nechtějí diskriminovat žádný žánr.⁸² Tato zřetelná snaha o smazání hranic v rámci žánrů je významným společným rysem s Colours. Díky úplnému odmítnutí ambice stát se velkým, mainstreamovým festivalem, kterým Colours zčásti je, si dle mého názoru organizátoři OFFu na rozdíl od ostravského festivalu mohou dovolit větší experimenty v dramaturgii – například odrazit v její podobě výročí skladatele Frederyka Chopina. OFF na webu uvádí, že je také hrdý na svou lokaci – park v Katovicích s třemi jezery, který nabízí prostor k odpočinku v přírodním prostředí.

Druhý z katovických festivalů, čtyřdenní **Tauron Nowa Muzyka**, má poměrně čitelné žánrové vymezení: na jeho programu najdeme mezinárodní vystupující z oblasti jazzu, electra, dance a nu-jazzu. Na stránkách festivalu je také formulovaný cíl představit polskému publiku

⁸⁰ Holušová, 2

⁸¹ Sassatelli, 51

⁸² „Festival: About Us.“ *off-festival.pl*. Web. 20. března 2017.

světové umělce, kteří na místní scéně zatím nejsou etablovaní.⁸³ S těmito inovativními ambicemi, které festival má od svého počátku v roce 2006, jde ruku v ruce podtitul festivalu, v překladu „Nová Hudba“. I když tedy v případě tohoto polského festivalu jeho dramaturgové berou při rozhodování na zřetel určitou žánrovou preferenci, stejně jako pro Colours je pro ně zásadním kritériem i to, zda svým výběrem nějak obohatí polský hudební trh. Druhou významnou společnou vlastností Colours a katovického festivalu je místo konání. Domovem Tauron Nowa Muzyka je totiž areál bývalého uhelného dolu a i s pomocí festivalu dochází ke znovuoživení oblasti: „[...] the festival gives new life to the region, embracing the area’s industrial heritage and encompassing old production halls, warehouses and pressure tower in its staging. Visitors can even take a guided tour around the site.“⁸⁴ Stejně jako Dolní oblast Vítkovice v Ostravě, i v Katovicích se postindustriální distrikt Bogucice postupně proměňuje ve frekventovanou kulturní zónu (Strefa Kulturny).

V Rumunsku se v současné době konají dva velké a zároveň mladé festivaly: Untold Festival a Electric Castle Festival. První ze jmenovaných se koná se od roku 2015 a účastní se ho více, než 300 tisíc lidí. Tento čtyřdenní festival hostí město Cluj-Napoca a nese podtitul „the world capital of night and magic“. Z hlediska hudebních žánrů se soustředí primárně na mainstreamovou EDM a pak také na hip hop, drum and bass, reggae, pop, jazz a další příbuzné žánry. **Electric Castle Festival**, který vznikl v roce 2013, je oproti tomu multižánrový festival (s převahou headlinerů ze žánru electro), který se vyznačuje kombinováním eklektického hudebního programu s uměním, technologií a vizuálně inovativním konceptem.⁸⁵ Prostor pro naplnění této dramaturgie organizátorům nabízí areál barokního zámku Bánffy v blízkosti města Cluj-Napoca, kde jsou po dobu festivalu umístěné vizuální instalace, módní koutek a mimo prostor scén se odehrává performativní program i na průchozích místech. Organizátoři tak chtějí svému 130 tisícovému publiku nabídnout kontinuální celodenní festivalovou zkušenost. Propojení festivalu se svou lokací má v případě Electric Castle Festivalu na rozdíl od Colours konkrétní praktické důsledky: festival přispívá z výtěžku ze vstupenek na rekonstrukci zámku.

V hlavním městě Estonska, v Tallinu se od roku 2009 koná každoročně na jaře showcaseový **Tallin Music Week**. Tento festival se sice oproti všem předchozím a oproti Colours odehrává zpravidla na scénách umístěných v interiérech, nicméně jeho součástí je i konference, na

⁸³ „About the festival.“ *festivalnowamuzyka.pl*. Web. 20. března 2017.

⁸⁴ „Seven Small Festivals in Europe You’ve Never Heard Of.“ *huffingtonpost.co.uk*. Web. 20. března 2017.

⁸⁵ „About the festival.“ *electriccastle.ro*. Web. 20. března 2017.

níž jsou pozvaní mezinárodní inspirativní hosté nejen z hudební oblasti (kupříkladu i z oblastí propojení kultury a lidskoprávní problematiky), čímž se Tallin Music Week přibližuje ostravskému festivalu. Kromě konference na festivalu najdeme samostatný filmový program, design market a workshopy pro mládež. Hudební program je z části estonský, z části mezinárodní, vyhýbá se mainstreamu a nemá headlinery. Žánrově není skutečně nijak omezený, protože na něm najdeme interprety věnující se všem žánrům populární hudby, ale i vážné hudbě. I přesto, že jeho program není určený masovému publiku, festival přiláká každoročně asi 35 tisíc návštěvníků. Každému ročníku Tallin Music Weeku předchází soutěž, do které se můžou přihlásit interpreti ze všech zemí světa usilující o účinkování na festivalu. Zároveň žádný z účinkujících nedostává honorář. Zisk ze vstupenek (asi 10% rozpočtu) je použitý na technický a personální provoz festivalu.⁸⁶ I Colours of Ostrava má svojí showcaseovou odnož spojenou s konferencí (kurátorem konference je Petr Dorůžka), která však probíhá prakticky odděleně od festivalu a je určená především profesionálům a ne veřejnému publiku: Czech Music Crossroads⁸⁷. Jelikož se této akce účastní interpreti ze čtveřice zemí střední Evropy, jde o značně menší událost, než je Tallin Music Week.

Letošní novinkou na estonském festivalovém trhu je Into the Valley; akce, která je součástí série festivalů v netypických světových lokacích (dále ve Švédsku a v Jižní Africe) se společným názvem Music goes further⁸⁸. V Estonsku je festival umístěný do oblasti bývalého kamenolomu Rummu, ve kterém se nachází také bývalé vězení. Celá festivalová série se řídí sedmi klíčovými principy: „unikátní lokace, pokroková elektronická hudba, průkopnická technologie, novátorské umění, architektura jídla a nápojů, holistická uvědomělost a společenská rovnost.“ Výsledná podoba festivalu Into the Valley je otázkou, která bude zodpovězená až v budoucnosti.

Ve zbývajících státech, v Gruzii a ve Slovinsku, najdeme tři mezinárodní, středně velké, žánrově specializované festivaly. V Gruzii se koná GEM Festival orientovaný čistě na elektronickou hudbu a ve Slovinsku Punkrock holiday a reggae festival s názvem Overjam.

⁸⁶ „Tallin Music Week.“ *tmw.ee*. Web. 20. března 2017.

⁸⁷ „Czech music crossroads.“ *crossroadsmusic.cz*. Web. 20. března 2017.

⁸⁸ „Music goes further.“ *musicgoesfurther.com*. Web. 20. března 2017.

1.4.3 Situace na českém a slovenském hudebně festivalovém trhu

Na Slovensku jsou každý rok uspořádané dva středně velké mezinárodní hudební festivaly zaměřené na více žánrů: Pohoda a Grape festival⁸⁹. Druhý ze jmenovaných, Grape festival, je dle mého pozorování slovenskou obdobou ostatních výše uvedených evropských festivalů orientovaných na kvalitní aktuálně populární headlinery.

Trenčínská **Pohoda** založená v roce 1997 je festivalem, který je s Colours of Ostrava v médiích nejčastěji srovnávaný⁹⁰ a sama Holušová si je podobnosti s Colours vědomá: „Já si myslím, že svým způsobem je to nejbližší festival jako nám, typem, i způsobem uvažování i způsobem práce jsme si asi nejpodobnější.“⁹¹ Oba dva festivaly jsou největšími ve svých zemích; co se týče hudebního programu, jsou obdobně žánrově uvolněné (příčemž ani na Pohodě není opomenutý žánr world music) a často v rámci ročníku sdílí headlinery (v roce 2017 konkrétně Birdy, Alt-J a Benjamine Clementine). Po tragédii v roce 2009, kdy se na Pohodě zhroutil jeden stan a na následky této nehody zemřeli dva lidé, je kapacita Pohody (areálu trenčínského letiště) omezená na 30 tisíc návštěvníků. Pohoda také disponuje jednou hlavní organizátorskou osobností, v jejím případě je to hudebník Michal Kaščák (spoluzakladatelem byl navíc Mário Michna). Formulace popisující slovenský festival na webových stránkách jsou rovněž v souladu s filozofií Colours: „Festival vytvára jedinečný priestor na stretnutie rôznych kultúr a pohľadov na svet, je oslavou slobody a tolerancie.“⁹² Pohodě v porovnání s Colours chybí unikátní areál, protože se koná na volném prostranství trenčínského letiště. Vizuální atraktivitu se tak dle mého názoru snaží slovenský festival dohnat rozsáhlou galerií současného umění, která je součástí festivalu a představuje díla bezmála stovky umělců.

Další ekvivalent Colours, kterým je na Slovensku do velké míry trenčínská Pohoda, na české festivalové scéně v současnosti nenajdeme. Tuzemský festivalový trh je bohatý na festivaly

⁸⁹ Např. mezinárodní festival Topfest konaný na letišti v Piešťanech do srovnání nezařazují, je primárně rockový, stejně tak Uprising v Bratislavě, který se zaměřuje na reggae.

⁹⁰ viz např.: „Je lepšia Pohoda alebo Colours of Ostrava? Bolo to tesné, no víťaz je len jeden.“ *fici.sme.sk*. Web. 20. března 2017.

„Colours a Pohoda jsou sourozenci mapující kvalitní festivalový mainstream.“ *rozhlaz.cz*. Web. 20. března 2017.

„Pohoda a Colours of Ostrava. Dve odlišné miesta spojené jedným významom.“ *aktualne.atlas.sk*. Web. 20. března 2017.

⁹¹ Holušová, 2

⁹² „O festivale.“ *pohodafestival.sk*. Web. 20. března 2017.

prezentující domácí hudební skupiny (např. SázavaFest, Beseda u bigbitu, různé modifikace akce majáles, České a moravské hrady, Votvírák, Žižkovská noc a další). Mezinárodní festivaly a koncertní série s výjimkou Colours se zpravidla zaměřují na omezenou skupinu žánrů (Hip Hop kemp, Obscene Extreme, Rock for People, Aerodrome Festival, Masters of Rock, Brutal Assault, Mighty Sounds, Let it Roll, Folkové prázdniny, Struny podzimu, ...). Mladý pražský festival Metronome je zase soustředěný na několik mezinárodních hvězd doplněných českými interprety a je otázkou, zda se později bude nějak výrazněji profilovat. Obraz české scény doplňují dva menší mezinárodní festivaly, které formují svojí identitu i politicky: Creepy Teepee v Kutné Huře a Trutnoff Oper Air. Heslem posledního ročníku Creepy Teepee bylo „no racism, no sexism, no homophobia, no gender and no borders“⁹³ a trutnovský festival odkazuje na ideologickou tradici festivalu Woodstock. Klíčovými slovy, kterými bych popsala program kutnohorského festivalu, jsou avantgarda a nezávislá hudební scéna, oproti tomu Trutnoff nabízí méně specializovaný a více obecně přístupný program obsahující hrstku velkých světových jmen a domácí festivalové stálice s mírným zřetelem na propojení festivalu s tuzemským undergroundem a disidentským hnutím.

1.4.4 Celkové zhodnocení

V současné době se podle Zlaty Holušové⁹⁴ festival nesnaží přiblížit jednomu konkrétnímu zahraničnímu festivalovému vzoru. V době, kdy se festival odehrával v menším měřítku v předchozím areálu a též částečně v prostorách centra města (kostel, kavárny), organizátoři ještě měli určitou inspiraci v městském hudebním festivalu v Rudolstadt⁹⁵, který byl navíc svým žánrovým zaměřením na folk a world music blízký dřívější podobě ostravského festivalu: „To byl takový náš vzor na těch začátcích. Dnes už je podstatně menší, než Colours. Jsme ho přerostli - rozsahem i programovou nabídkou. On je prostě stále stejný, on se tolik nevyvíjí v rozsahu toho, co nabízí.“⁹⁶ Nyní je již festival Colours of Ostrava stále se rozrůstající kombinací programových a prakticky organizačních prvků, jejichž původ nelze přesně vystopovat. Jak bylo již dříve zmíněno, organizátoři Colours každoročně navštíví desítky jiných přehlídek na celém světě, a tak mají neomezené možnosti nechat se inspirovat nejen v rámci evropské oblasti.

⁹³ „The Ultimate Guide to Creepy Teepee 2k16.“ *pw-magazine.com*. Web. 20. března 2017.

⁹⁴ Holušová, 2

⁹⁵ Sedlák

⁹⁶ Holušová, 2

Colours of Ostrava se tak v současnosti dle mého názoru snaží být vlastně několika festivaly najednou: přehlídkou více či méně aktuálních mainstreamových hvězd; festivalem, který vzdělává tuzemské publikum tím, že zároveň předkládá návštěvníkům kvalitní, ale zatím neetablované interprety; prostorem k mezinárodní diskuzi o společenských otázkách, konferencí; showcaseový festival (pokud ke Colours počítáme paralelně probíhající Czech Music Crossroads z dílny stejných organizátorů); městským bezplatným „lidovým“ festivalem (přidružený Festival v ulicích)⁹⁷; festivalem, který v celém svém areálu kromě koncertů nabízí téměř celodenní program sestávající i z dalších forem umění a volnočasových aktivit (film, divadlo, poezie, výtvarné umění, móda, tanec, dílny, bohatá nabídka jídla a pití⁹⁸...) a v neposlední řadě akcí, která jde ruku v ruce s postindustriální obnovou regionu a sama čerpá výhody ze svého specifického umístění.

Některé z těchto charakteristik jsem pozorovala i na jiných festivalech, jež se konají ve státech, které jsem vybrala na základě historických a ekonomických podobností s Českou republikou. Colours po více, než patnácti letech vývoje vystupuje na evropském hudebním trhu jako kosmopolitní, eklektický a postmoderní festival, který se organizačně limituje v první řadě počtem návštěvníků, jenž nebude ani v budoucnu kvůli omezené kapacitě areálu a přesvědčení organizátorů výrazně navýšený. Díky spektakulárnímu areálu zároveň nemusí tvůrci Colours budovat po dobu festivalu jiné speciální atrakce (ruská kola, rozsáhlé venkovní galerie apod.), které jinak bývají typické pro velké festivaly odehrávajících se např. v prázdném prostranství na letišti. Ze srovnání s podobně „multižánrovými“ festivaly také vyplynulo, že na některých jiných festivalech populární hudby má významnější zastoupení v programu vážná hudba, která na Colours sice nechybí, ale interpreti z této oblasti se v programu objevují v přibližné četnosti jeden interpret za ročník a většinou jde o „velká jména“.⁹⁹

Je otázkou, co se stane ve chvíli, kdy festival naplní kapacitu Dolní oblasti Vítkovice. Není náhodou, že areál pojme maximálně přibližně padesát tisíc diváků¹⁰⁰, protože atmosféra větších

⁹⁷ Colours of Ostrava spolu s Meltingpotem, Festivalem v ulicích a Czech Music Crossroads tvoří takzvaný Colours Week.

⁹⁸ Holušová v rozhovoru v sídle organizátorů (Kolektivní diskuze: Holušová) uvedla, že v otázce řešení nabídky stánků s jídlem je úmyslně „držená určitá variabilita“ a velký důraz je kladený na rozsáhlý sortiment vegetariánské stravy.

⁹⁹ Jako vypovídající příklad uvedu skladatele a klavíristu Michaela Nymana, který na festivalu se svým bandem zahrál v roce 2009. Dále v historii festivalu např. skupina Zrní nebo zpěvák Antony vystupovali v doprovodu symfonického orchestru.

¹⁰⁰ Sedlák

festivalů Zlatě Holušové obecně nevyhovuje.¹⁰¹ Jak jsme mohli vidět na příkladu Maďarska, pokud evropský festival dokáže přilákat dostatek mezinárodního publika, může kapacitně téměř neomezeně růst a nezáleží při tom na velikosti nebo ekonomické situaci hostící země. Jako jedna z možností se v takové situaci při pohledu na festivalovou scénu na Balkáně nebo v Maďarsku nabízí rozmělnění Colours na dvě nebo tři akce. Velmi pravděpodobnou variantou je také praxe, jež můžeme pozorovat na příkladu slovenského festivalu Pohoda, který už několik let v kuse s předstihem vyprodává všechny své vstupenky. Zlata Holušová prozatím (jelikož zároveň stále připomíná, že budoucí podoba festivalu je do velké míry nepředvídatelná) inklinuje ke druhé variantě: „My se prostě zastavíme, tak jako se Míša Kaščák [zakladatel a šéf festivalu Pohoda] zastavil na třiceti, tak my se zastavíme na padesáti.“¹⁰²

¹⁰¹ Holušová, 1

¹⁰² Holušová, 2

2. Ideové pozadí festivalu

Druhá kapitola této práce má nabídnout hlubší interpretaci festivalu ve vztahu k jeho ideovému pozadí. Protože je v tomto ohledu nezanedbatelný oboustranný vztah festivalu a jeho publika, je první podkapitola (2.1) věnovaná právě této problematice. Druhá podkapitola (2.2) tvoří částečnou odbočku z interpretativního směřování druhé kapitoly a její jádro je věnováno popisu přidruženého mezinárodního diskuzního fóra Meltingpot, které tvoří od roku 2016 nedílnou součást festivalové zkušenosti. Nicméně představení Meltingpotu mi umožní dospět k uzavření argumentu v poslední podkapitole (2.3), jejímž předmětem je ideového podhoubí Colours of Ostrava.

2.1 Festival a jeho publikum

Cílem této podkapitoly je zaprvé nahlédnout, jak se organizátoři festivalu staví ke svému publiku, a proč lze říct, že si své obecnstvo nepřímou vyběrají. Ve druhé části podkapitoly se snažím popsat, jakým způsobem publikum naopak formuje svým působením dramaturgii Colours of Ostrava.

2.1.1 Jak si organizátoři Colours of Ostrava „vbyřají“ publikum svého festivalu

Jak podotýká geograf Stanley Waterman ve své studii o uměleckých festivalech, konkrétní festivaly mají své, jasné odlišitelné obecnstvo: „The arts festival [...] is a ‘cultural framework’ reflecting the world view of a distinct socioeconomic section of modern society.“¹⁰³ Waterman dále shrnuje, že festivaly si své publikum „vbyřají“, čehož docilují mimo jiné umístěním festivalu, výší jeho zpoplatnění a uplatňovanou společenskou etiketou specifickou pro určitou třídu. Ve své práci pak vzpomíná i úlohu, kterou v této problematice sehrává samotná dramaturgie festivalu: „The repertoire can be, and often is, constructed upon a format that favors those with a specific cultural background and/or education.“¹⁰⁴ Všechny tyto faktory mají ve větší či menší míře vliv na složení publika Colours of Ostrava.

To, že si organizátoři jasné uvědomují, že návštěvníci Colours of Ostrava jsou z mnoha důvodů specifictí, je zřejmé ze způsobu, jakým popisují obecně české hudební publikum

¹⁰³ WATERMAN, Stanley. „Carnivals for Elites? The Cultural Politics of Arts Festivals.“ In: *Progress in Human Geography* 22(1) (1998): 59.

¹⁰⁴ *ibid.*, 67

v porovnání s tím, které jezdívá na jejich festival. Zlata Holušová o tuzemském hudebním publiku obecně v rozhovoru prohlásila, že:

„Je velmi konzervativní, málo a pozdě přijímá novinky, málo umí anglicky. [...] Publikum v zahraničí je ochotné zaplatit vyšší vstupné. Jsme jeden z mála států, kde se daří upíchnout takovým těm opravdu nejstarším kapelám, jako byli Sladei a podobně a Deep Purple a to taky prostě pořád jezdí dokola, ve zbytku Evropy už mají minimální šanci, ale tady pořád. Je to to samé jako obliba Michala Davida a podobně. Jo, že té většině stačí mít rádo, to co měli rádi, když jim bylo osmnáct a dál už se nevyvíjí.“¹⁰⁵

Holušová tak vykresluje českého většinového posluchače jako osobu neochotnou rozšiřovat své obzory a dál se vzdělávat.

Jiří Sedlák, který má na starosti PR festivalu, popisuje publikum Colours of Ostrava velmi odlišně od nastíněné podoby českého publika:

„Víme, že lidi u nás [na festivalu Colours of Ostrava] skousnou hodně žánrů. [...] A jsou to [diváci], že je zajímavý jako obecně kultura nebo společenské otázky, politický, takže máme plno na diskuzích, protože rádi poslouchají diskuze a diskutují taky nebo víme, že v kině třeba, kde jsou filmy typu, jako artový filmy, dokumenty, tak je plno. Takže jsou to lidi, který jako přemejšlí o světě, mají rádi jakoby ten aktivnější přístup, objevování nových věcí. [...] Máme zpětné vazby od kapel, že je tam hrozně přívětivé publikum, který poslouchá a dobře reagují.“¹⁰⁶

Záměrem organizátorů je také vytvořit si ze svého publika v ideálním případě věrnou fanouškovskou základnu, jejíž členové se na festival budou opakovaně vracet a s plnou důvěrou si zakoupí vstupenky v předprodeji ještě před odhalením programu.¹⁰⁷

Zásadní charakteristikou návštěvníka Colours je tudíž *otevřenost* vůči *novým* a *neznámým* hudebním nebo intelektuálním podnětům, pro které si na festival v některých případech dokonce přijíždí. Zároveň, co se týče samotného hudebního vkusu festivalového publika, většinově ho pravděpodobně tvoří posluchači, které by hudební sociolog Mikuláš Bek zařadil v rámci své segmentace českého hudebního publika do ideální kategorie s názvem „Love all“¹⁰⁸, tedy posluchači, kteří jsou schopni ocenit rozmanitou hudbu *bez ohledu na její žánrové zařazení*.

¹⁰⁵ Holušová, 1

¹⁰⁶ Sedlák

¹⁰⁷ Kolektivní diskuze

¹⁰⁸ BEK, Mikuláš. *Konzervator Evropy? K sociologii české hudebnosti*. Praha: Koniasch Latin Press, 2003.

Další důležitou charakteristikou je, že publikum je nadstandardně vzdělané nebo alespoň *usiluje o to se vzdělávat*. V rozhovoru Jiří Sedlák podotkl, že z dotazníkových šetření, která provádějí pravidelně po jednotlivých ročnících festivalu, vyplývá, že v publiku jsou významně zastoupení absolventi vysokoškolského vzdělání.¹⁰⁹ Jak zmínila Holušová v průběhu besedy v závěru ročníku 2016, chce na festival přitahovat „lidi s názorem, chytré lidi, inteligentní tvořivé publikum“ a dělat „chytrou hudbu, chytré přednášky pro chytré lidi“¹¹⁰. Sedlák nicméně dále doplňuje, že „samozřejmě ještě na druhou stranu to není to, že by to byl jako intelektuálskej festival typu - nic proti tomu, jako Jeden svět. Ale zároveň, lidi tam samozřejmě, jako je léto, chodí tam pařit, prostě si užívat s partou, takže to je druhej aspekt.“¹¹¹ Ve výsledku se tak festival profiluje jako akce naplňující jak intelektuální, tak společenské potřeby svého publika.

O něco méně abstraktní jsou způsoby, kterými je podmíněno složení publika z ekonomického hlediska a vzhledem k umístění festivalu. Protože vstup na festival je zpoplatněný (pro představu tvoří zhruba desetinu průměrné české mzdy¹¹²), tvoří publikum výhradně zástupci *střední a vyšší střední* třídy. Organizátoři se snaží tuto ekonomickou selekci alespoň částečně narušit dvěma způsoby: část programu Colours (zejména čeští interpreti) se objeví i na přidruženém bezplatném Festivalu v ulicích a poslední den Colours of Ostrava mají vstup zdarma všichni senioři. Co se týče vlivu umístění festivalu na výběr publika, lze konstatovat, že v rámci České republiky jsou návštěvníci obecně ochotní za festivalem cestovat, a tak obyvatelé Moravskoslezského kraje tvoří jen čtvrtinu obecnstva.¹¹³ V současné době se organizátoři soustředí především na přilákání mezinárodního publika a propagaci festivalu v zahraničí, jak uvedl v rozhovoru Jiří Sedlák:

„V tuhle chvíli můj hlavní úkol samozřejmě okolo českýho PR není jako přitáhnout víc lidí z Český republiky, nebo samozřejmě vždycky může, ale zaměřit se na zahraničí a tam odtud, zase lidi v zahraničí přesvědčovat, jo, Ostrava je tady, je to tři hodiny od Prahy, je tady levný pivo, je tu levnej festival, zároveň skvělej a přijed'te a potom to řekněte dál.“

¹⁰⁹ Sedlák

¹¹⁰ „Ředitelka Colours of Ostrava Zlata Holušová v besedě s Markem Stonišem.“ Diskuze se Zlatou Holušovou vedená Markem Stonišem na Diskuzní scéně Reflexu v rámci Colours of Ostrava, dne 17. 7. 2016.

¹¹¹ Sedlák

¹¹² V roce 2016: 27589 Kč. („Mzdy - vývoj mezd, průměrné mzdy 2017.“ *kurzy.cz*. Web. 27. června 2017.)

¹¹³ Sedlák

Z dotazníkových šetření, která pro vlastní účely nechávají dělat sami organizátoři festivalu¹¹⁴, dále konkrétně vyplývá, že největší část publika tvoří lidé ve věku 25 až 35 let (na druhém místě je věková kategorie 18-25 let a na třetím 36-45 let). Z hlediska pohlaví těsně převažují ženy. Návštěvníci, kteří do Ostravy přijíždí z jiných míst, jsou převážně z Prahy nebo obecně z velkých měst.

To, že publikum Colours tvoří částečně elitní, mnoha způsoby snadno vymežitelná skupina lidí, organizátoři Colours of Ostrava reflektují s vyjádřením hrlosti a idealizovaně: „Tady se rodí občanská společnost, jak má být; lidé přemýšliví, inteligentní, kterým nic nemůžete nakecat, které neubijete rohlíkem.“¹¹⁵ Holušová prostředí festivalu nazývá jako „mikroklima“, což je přílehlavý název vzhledem k tomu, že předem žádaná ideální identita návštěvníka Colours je v průběhu festivalu dále utvrzována a nedochází zpravidla k její dekonstrukci. Tento jev je v rámci uměleckých festivalů běžný, jak vyjadřuje i Waterman v pasáži, která se týká propagace festivalů: „On the whole, it reaches only those who are already tuned to the right wavelength, i.e., those who already have information about it in the first place.“¹¹⁶

2.1.2 Vliv publika na festival

Jak bylo ukázáno v předchozím oddílu, Colours svou podobou do velké míry předem podmiňují, jaké publikum festival navštíví. Nicméně i publikum má na druhou stranu obvykle vliv na podobu festivalu, jak konstatuje obecně o uměleckých festivalech Waterman:

„At first glance, the artists, directors and managers are the primary producers and the audience the consumer. However, as consumers absorb the culture, demanding more of the same or something different, they force the performers to provide them with what they demand so the „consumers“ become active „producers“ and vice versa.“¹¹⁷

Tento vliv má v případě Colours of Ostrava několik konkrétních forem. Protože příprava nového ročníku probíhá již v průběhu toho aktuálního, jak uvedla Holušová¹¹⁸, první formující

¹¹⁴ Sedlák

¹¹⁵ „Ředitelka Colours of Ostrava Zlata Holušová v besedě s Markem Stonišem.“ Diskuze se Zlatou Holušovou vedená Markem Stonišem na Diskuzní scéně Reflexu v rámci Colours of Ostrava, dne 17. 7. 2016.

¹¹⁶ Waterman, 67

¹¹⁷ Waterman, 69

¹¹⁸ Holušová, 2

ohlasy sbírají organizátoři od návštěvníků už přímo v areálu festivalu, přičemž Zlata Holušová se aktivně zúčastní programu svého festivalu a může tak reakci publika vstřebávat osobně. Ve druhé, pofestivalové fázi, získávají organizátoři feedback buď prostřednictvím dotazníku, který bývá publikovaný na stránkách Colours po skončení ročníku, nebo z většiny veřejně prostřednictvím sociálních sítí. Nejprve organizátoři vyzývají své fanoušky, aby ke každému písmenu abecedy, které na facebookové stránce festivalu zveřejní, připsali interprety, jejichž název začíná na dané písmeno a které by si přáli vidět v programu festivalu. Později jsou pozvaní hudebníci postupně odtajňováni a veřejnost opět jejich výběr komentuje na sociálních sítích. Tímto způsobem organizátoři zároveň drží své fanoušky v aktivním očekávání a podporují obecné povědomí o festivalu i v průběhu roku.

2.2 Meltingpot

Od roku 2016 je k festivalu Colours of Ostrava přidružené mezinárodní fórum Meltingpot, přičemž nápad ho založit pochází od Zlaty Holušové. Nekoncertní program, workshopy nebo diskuze byly součástí festivalu v různých formách již od jeho prvních ročníků. Postupně nabíraly konkrétnějších podob a vznikla tak Diskuzní scéna Reflexu, Poetická scéna a scéna s názvem Voices of Freedom.

Diskuzní scéna Reflexu měla své místo v areálu i v roce 2016, kdy byla součástí Meltingpotu (pod názvem Meltingpot Reflex Stage). Její program tvořily zpravidla veřejné rozhovory českých novinářů s tuzemskými umělci, politiky, osobnostmi spojenými s regionálním děním a zřídka také se zahraničními hosty. Do rozhovorů se se svými dotazy měli možnost zapojit i diváci.¹¹⁹

Poetická scéna byla součástí programu v letech 2014 a 2015 a nabízela diskuze s českými básníky a literárními publicisty o současné poezii, dále básnické performance, hudebně-poetické improvizace, scénická čtení a další doprovodné aktivity jako například „Guerilla Poetring“¹²⁰ nebo možnost vyměnit si své knihy za jiné v „Mobilní knihovničce“.

¹¹⁹ Viz program v roce 2016: „Navštivte diskusní scénu Reflexu na letošních Colours! Na jaké hosty se můžete těšit?“ *reflex.cz*. Web. 27. června 2017.

¹²⁰ Tvůrkyně tohoto projektu Blanka Fišerová ho popsala slovy: „Do akce se může zapojit každý, hlavním smyslem je ukryvání/vylepení básní, nafocení místa a zveřejňování fotografií na facebookovém profilu projektu,“ viz: „Na Colours budeme opět básnit!“ *2015.colours.cz*. Web. 27. června 2017.

Voices of Freedom je název scény, která se poprvé objevila na festivalu v roce 2015 a o rok později již byla jednou ze stageí Meltingpotu. Ve své původní formě nabízela debaty a projekce zaměřené na politicko-historická témata a byla v gesci Moderních dějin.cz a Evropské komise. Hosty diskuzí tvořili čeští a polští publicisté, historici, politologové, lidsko-právní aktivisté a další.¹²¹

Úspěch scény Voices of Freedom označuje Holušová za zásadní bod pro pozdější založení Meltingpotu:

„Když jsme přidali Voices of Freedom, tak to byl pro mne takový zlom a rozhodla jsem se, že uděláme opravdu daleko víc tady na tomto poli a vlastně jsem vymyslela ten projekt Meltingpot. [...] Díky Voices of Freedom jsem si uvědomila, že to půjde. Že na Colours to lidi bude kupodivu zajímat a budou ochotní se bavit i o složitých společenských, geopolitických věcech, historických věcech. [...] Ta scéna Voices of Freedom zafungovala, byla pro mne impulsem pro to, to udělat pořádně.“

Nápad založit rozsáhlé mezinárodní fórum tedy vznikl v červenci 2015. Výkonný ředitel Meltingpotu v roce 2016 René Bystron dále k motivaci ke zrodu fóra dodává:

„Měli jsme [se Z. Holušovou] velmi zajímavou konverzaci o tom, co v českých médiích chybí, kam společnost směřuje a o tom, že tady existují nebezpečné proudy, které se v poslední době vytvářejí jednak v Evropě, jednak v celém regionu, a napadlo nás, že nejlepším způsobem, jak těmto proudům čelit a jak se podílet aktivně na vytvoření otevřené společnosti, je založit fórum.“¹²²

Název fóra neodkazuje pouze na koncept tavícího kotlíku¹²³, ale jde též o slovní hříčku vycházející z umístění festivalu v Ostravě, ve městě s hornickou a hutnickou tradicí. Název lze zároveň vnímat ve vztahu k účelům konference v širším historickém kontextu:

„Hrajeme si hodně s myšlenkou tavícího kotle a toho, že tenhle region je trojstátí, trojmezí, ve kterém se historicky tavily myšlenky, nápady a byla tady rozličnost menšin, skupin, a zároveň to tvoří velmi dobrou půdu pro vytvoření něčeho, jako je právě mezinárodní fórum.“¹²⁴

¹²¹ viz program v roce 2015: „Voices of Freedom – Diskuzní scéna Moderních dějin.cz na Colours of Ostrava!“ *moderni-dějiny.cz*. Web. 27. června.

¹²² Bystron

¹²³ Relevantní definice pojmu „melting pot“: „a process of blending that often results in invigoration or novelty“ („Melting pot.“ *merriam-webster.com*. Web. 27. června 2017.)

¹²⁴ Bystron

Podtitulem a mottem fóra je od počátku formulace „Myšlenky bez hranic“, což odkazuje na dramaturgii i formát fóra, které jsou v souladu s multižánrovou dramaturgií Colours of Ostrava.

Vytváření dramaturgie se kromě týmu Meltingpotu účastní opět Zlata Holušová, přičemž organizátoři zároveň sbírají inspiraci i z doporučení lidí mimo festival. Organizátoři se tak snaží poskytnout pluralitní spektrum názorů; hosté fóra mohou teoreticky pocházet z jakékoliv oblasti vědění nebo umění, stejně jako mají na Colours místo všechny žánry: „Nemáme agendu, nesnažíme se prodat nějaké názory, myšlenky, ale snažíme se přinést to nejlepší a nechat lidi, ať to organicky prokomunikují a ať tam vznikne konverzace a dialog.“¹²⁵ Dialog hostů s diváky nechtějí organizátoři výrazně ovlivňovat, a tak pokud si to host neklade jako podmínku, neposkytují mu dopředu žádné otázky. Spojujícím dramaturgickým prvkem je prestiž hostů – organizátoři rádi zvou nositele prestižních ocenění – např. nobelisty nebo novináře a literáty honosící se Pulitzerovou cenou. Prototyp hosta René Bystroň popisuje jako člověka „který se svou prací dostal do všeobecného povědomí... dělá něco, co je kvalitní, inovativní a nápomocné společnosti“¹²⁶ a zároveň musí být pro diváky atraktivní jako řečník. Organizátoři zvou i hosty, kteří jsou svými názory pro návštěvníky mírně kontroverzní, jako byl například v roce 2016 dánský statistik a publicista Bjørn Lomborg, který se proslavil svými skeptickými názory na klimatické změny.

Důležitým prvkem dramaturgie Meltingpotu je, že k velkým zahraničním osobnostem je snaha dohledat český protějšek ze stejného oboru, spolu s kterým je pak uspořádána panelová diskuze. Na scéně Česko-polské fórum tak kupříkladu společně diskutovali o diplomacii ve 21. století americký historik Timothy Snyder, český ministr zahraničních věcí Lubomír Zaorálek a polský politik a historik Pawel Kowal. Dalším příkladem mezinárodní debaty zahrnující českého hosta může být blok, jenž nesl název „Novináři – hlídači demokracie, nebo moci?“ a na kterém se sešli německý mediální expert Christian Mihr, ukrajinský komentátor Maxim Eristavi, ruská novinářka Kogershin Sagieva a šéfredaktor týdeníku Respekt Erik Tabery. René Bystroň tuto praxi odůvodňuje mimo jiné tím, že organizátorům záleží na prezentaci české vědy a kultury před zahraničními návštěvníky. Téměř všichni oslovení hosté z České republiky pozvání přijali a naopak co se týče zahraničních hostů, účast přislíbila zhruba desetina pozvaných.

René Bystroň přiznává, že mu některá z témat připadají aktuálně důležitější, a proto je jim věnováno více prostoru:

¹²⁵ ibid.

¹²⁶ ibid.

„Některá témata mi přijdou současnější, než jiná, myslím, že extrémně důležité je popularizovat vědu a vést děti k vědě, ale v současnosti se hodně lidí právě že snaží pochopit migrační problémy, vztahy s ekologií, lidskoprávní věci. Ekonomika neprochází recesí, prochází konjunkturou, kdy ekonomika roste, takže lidi ekonomické problémy nezajímají zas tolik. [...] Je pro nás důležité, když se například mluví o imigrační krizi, abychom pozvali lidi z Afganistánu, Iráku, Sýrie, aby jako žurnalisté reportovali, byli korespondenti a sami řekli jejich názor, protože tady dochází k řadě polopravd, komunikačních polotovarů a pro nás je právě důležité, aby se vytvořila platforma, kdy se kvalitní informace podávají lidem a ne informace, které jsou nějakým způsobem zpracovávány médii a které působí na ty nejnižší pudy a očekávání.“¹²⁷

Pokud porovnáme program fóra v roce 2016 s tím, který je zatím zveřejněný pro rok 2017 (ředitelem je v současné době event manager a marketingový stratég Antonín Parma), lze vyzorovat částečný odklon od výše zmiňovaných globálních závažných témat a větší důraz na osobní svědectví a životní styl, což dokazují i tiskové zprávy z letošního roku:

„Letos tak na několika scénách vystoupí domácí i zahraniční osobnosti z oblasti vzdělávání, osobního rozvoje, ekonomie, umění a kultury, ochrany lidských práv či cestovatelství. [...] ,Nechceme být další konferencí, ale spíše platformou, prostředím, kde si návštěvníci skrze osobní příběhy našich hostů dobijí energii, získají pocit, že současné dění dává smysl.“¹²⁸

Jeden z organizačních rozdílů oproti Colours of Ostrava spočívá ve zdrojích financování Meltingpotu. Jednak organizátoři žádají pro každý ročník o granty a za druhé jsou finančně podporováni partnery a organizacemi, kteří nad Meltingpotem převzali záštitu. Výběr organizací je podmíněný snahou přistupovat k Meltingpotu jako k akci, která má větší politickou a společenskou odpovědnost, než Colours, a tak mezi sponzory fóra oproti Colours nenajdeme například hutní podnik ArcelorMittal, ale naopak Google nebo různá knižní nakladatelství, a podporu fórum čerpá od institucí typu Ministerstvo zahraničí ČR nebo Evropské komise. V současné době se Meltingpot odehrává pouze v průběhu čtyř dní, kdy probíhá festival Colours of Ostrava (v roce 2016 bylo fórum oproti festivalu o dva dny delší)¹²⁹. Vstupenkou na fórum je festivalový lístek, a tak organizátoři nemohou počítat s dalším příjmem ze vstupného.

¹²⁷ ibid.

¹²⁸ „První potvrzení hosté fóra Meltingpot 2017.“ *colours.cz*. Web. 27. června 2017.

¹²⁹ Oproti původním plánům, které mi sděloval Bystroň (Bystroň), bylo fórum redukováno. Dříve dokonce existovala idea samostatných akcí v průběhu roku.

Při vytváření podoby fóra se organizátoři dle Reného Bystroně¹³⁰ inspirovali americkou každoroční gigantickou akcí s názvem South by Southwest, na které se kombinuje film, interaktivní média, hudební festivaly a konference a jež se koná v Texasu. V roce 2016 se Meltingpot odehrával na 10 scénách: Vítkovice Gong Stage, Global Forum, Meltingpot Reflex Stage, Voices of Freedom, Česko-Polské fórum, Cineport Hardy, Cineport Laurel, Tendon – Livingstone, Experience, Knihcentrum.cz Stage.

Vítkovice Gong Stage měla podtitul „Gala“ a jde o stejný prostor revitalizovaného plynového o kapacitě 1500 diváků, v němž se odehrává i část hudebního programu Colours. Na pódiu této scény se v roce 2016 vystřídal několik málo nejprestižnějších a nejpopulárnějších hostů Meltingpotu: například ruský historik Andrej Borisovič Zubov, americký publicista Chris Hedges nebo spisovatel Robert Fulghum. Většina programu se konala na čtyřech středně velkých scénách, které pojmu řádově stovky diváků: Global forum, Meltingpot Reflex Stage, Česko-polské fórum a Voices of Freedom. Pod názvem Tendon-Livingstone se ukrývala malá scéna zasvěcená cestovatelským přednáškám a stage Experience nabízela workshopy regionálních univerzit. Cineporty Laurel a Hardy byla přízviska dvou promítacích sálů. Na Knihcentrum.cz Stage probíhaly autogramiády řečníků.

Na první ročník Meltingpotu přijelo celkem 148 řečníků, 52 z toho bylo zahraničních. V roce 2017 bude mít Meltingpot 8 scén a srovnatelný počet hostů. Programové body Meltingpotu mají formu přednášek, panelových diskuzí, veřejných rozhovorů, workshopů (ty mají v gesci často studenti regionálních univerzit), autogramiád, projekcí a seminářů a časově nepřesahují zpravidla jednu hodinu, aby byla zachována kýžená svižnost a atraktivnost Meltingpotu. Program ustává v době před hlavními večerními koncerty, většinou kolem osmé hodiny.

Z hlediska významu fóra Meltingpot pro Colours of Ostrava René Bystroně vyjadřuje přesvědčení, že jde o „důležitý produkt festivalu, který festival zpestřuje, rozšiřuje a zmezinárodňuje [...] a zároveň to pomáhá jménu České republiky“¹³¹. Festival se v propojení s Meltingpotem snadněji dostává na sociální sítě prestižních zahraničních nehudebních médií (např. na twitterový účet New York Times). Celá idea Meltingpotu jde ruku v ruce s edukativními a společensky regeneračními záměry, které se tým okolo Holušové do roku 2016 snažil naplňovat především formou hudebního festivalu. Spolu se vznikem mezinárodního fóra, kterého se

¹³⁰ Bystroně

¹³¹ *ibid.*

v průběhu prvního ročníku zúčastnila necelá polovina festivalového publika¹³², je tento záměr akcentovaný a má přímočařejší podobu. Prostředí hudebního festivalu působí neformálním dojmem, a proto můžeme hovořit o vzájemně prospěšném vztahu fóra a Colours, kterého si všiml i jeden z loňských hostů, americký básník Yusef Komunyakaa: „To spojení hudby a diskusí považuji za velmi šťastné. Hudba a kultura je pro lidi důležitá, stimuluje jejich myšlení. Jsou pak na veřejnosti ochotnější diskutovat o otázkách, které si jinak pokládají pouze o samotě.“¹³³

2.3 Shrnutí ideového pozadí festivalu

2.3.1 Edukativní cíle festivalu

Colours of Ostrava lze chápat jako platformu neformálního hudebního vzdělávání: festival má vliv na rozvoj hudební identity svého publika. Tento jev zkoumala ve své disertaci na příkladu švédského festivalu *Festspel i Pite Älvdal* Sidsel Karlsen, přičemž následující pasáž její práce je aplikovatelná i na ostravský festival:

„[...] festival attendees, during the festival, have experiences that make them begin entirely new narratives about themselves and their relationship to music. For instance, some might acquire a taste for a new musical style or develop new musical preferences that lead to further engagement with certain kinds of music. The triggering experience can be either accidental or sought after, self-initiated so to speak. [...] Attendees use the festival to deepen, re-tell and prolong well-known narratives about their relation to music, thereby bringing forth pre-existing musical tastes and preferences.“¹³⁴

Zlata Holušová si je tohoto efektu dobře vědomá a snaží se ho docílit od počátku festivalu: „To děláme [vzdělávání publika] vlastně plánovitě od začátku, ale souvisí to s tím, že jsme společnost, která není multikulturní, naše rádia jsou hodně ubohá a vlastně lidi se seznamují s různorodostí hudby jedině samostudiem. A vlastně je strašně málo možností, jak to do sebe vstřebávat tu multikulturnost [...]“¹³⁵ A tak se Zlata Holušová prostřednictvím festivalu snaží obohatit dění na tuzemské hudební scéně o nové, neznámé interprety a seznámit posluchače s pro ně dosud exotickými žánry. Využívá k tomu značného vlivu a rozměru festivalu, který je podmíněný

¹³² „Meltingpot 2016 – Myšlenky bez hranic.“ *parskomponenty.cz*. Web. 27. června 2017.

¹³³ „Meltingpot 2016.“ *meltingpotforum.com*. Web. 27. června 2017.

¹³⁴ KARLSEN, Sidsel. *The Music Festival as an Arena for Learning: Festspel i Pite Älvdal and Matters of Identity*. Luleå: Luleå University of Technology, 2007: 4. Disertace.

¹³⁵ Holušová, 1

přítomností mainstreamových headlinerů. Dokud se festival nerozrostl o fórum Meltingpot, nehudební vzdělávání bylo druhořadé; nyní lze však hovořit o explicitní snaze o rozvoj všeobecné informovanosti publika. Pokud bychom chtěli podrobněji zkoumat konkrétní dopady edukativních záměrů organizátorů Colours of Ostrava, bylo by vhodné bádání rozšířit dotazníkovým šetřením nebo kvalitativním výzkumem mezi návštěvníky obdobně, jako to provedla Karlsen ve své disertaci.¹³⁶

2.3.2 Ideové podhoubí festivalu

O současném hudebním festivalu nelze přemýšlet jako o události čistě hudebního významu, která by byla zbavená všech sociálních a politických spojitostí. Jak shrnují Glenn Jordan a Chris Weedon ve své knize *Cultural politics*, idea kultury jako čistě estetické sféry, jež zahrnuje tvorbu intelektuální nebo umělecké elity, je nahrazena kulturou definovanou jako způsob života. Kultura se stává značně sporným projevem, ve kterém hrají významnou roli subjektivita, identita a ideologie.¹³⁷

Na dnešní festivaly stejně tak nelze nahlížet pouze z ekonomického hlediska: “[...] festivals are cultural artifacts which are not simply bought and “consumed” but which are also accorded meaning through their active incorporation into people’s lives.”¹³⁸ Colours of Ostrava jsou plnohodnotnou součástí dnešního kulturního života, se všemi svými ideovými propojeními a s rolí, kterou sehrávají při konstrukci identit veřejnosti.

Ostravský festival se organicky vyvíjí v úzké nepřímé spolupráci s publikem, které svými reakcemi formuje festival. Původní programová koncepce spočívající v seznámení české hudební veřejnosti s hudbou ze všech koutů světa je tak rozšiřovaná a modulovaná na základě vycházení vstříc návštěvníkům festivalu. To, že organizátoři nemají konečný obraz Colours tak úplně ve svých rukou, konstatovali rovněž v jednom z rozhovorů: „Je to organismus, který si žije sám. To je naše oblíbené rčení. To si žije vlastním životem od určitého momentu potom.“¹³⁹

¹³⁶ Karlsen

¹³⁷ JORDAN, Glenn a Chris WEEDON. *Cultural Politics: Class, Gender, Race And The Postmodern World*. Wiley-Blackwell, 1994.

¹³⁸ Waterman, 56

¹³⁹ Kolektivní diskuze: Hradil

Dříve popsaná snaha o multikulturální a spolu s fórem Meltingpot i značně interdisciplinární program je v souladu s obecným vývojem požadavků publika festivalů, na který je poukázáno v eseji „Festivals in cities, cities in festivals“:

„Today [...] ‘international’ is by no means a sufficient mark of distinction or ‘alternative’, as the national level has lost part of its hegemonic grip on cultural life. ‘Encounter’ with the new remains central, but is now complemented by something else, some other inter-, especially inter-disciplinary and inter-cultural.“¹⁴⁰

Colours však na druhou stranu nelze označit za politicky angažovaný nebo hudebně avantgardní či okrajový festival. I přes svou „přidanou hodnotu“ jsou Barvy Ostravy orientované na uspokojení širokého publika, a tak je nezbytné, aby například většina hudebního programu byla pro ideálního průměrného návštěvníka Colours stravitelná na první poslech. Kontroverzní obsah se v hudebním programu i na fóru Meltingpot objevuje, avšak tvoří pouze minimální podíl.

¹⁴⁰ Sassatelli, 53

Závěr

Cílem této práce bylo na základě interpretace provedených rozhovorů s organizátory a zástupci města Ostrava odhalit, jakým způsobem se zformovala identita festivalu Colours of Ostrava do své nynější podoby. Za festivalem stojí nevelký a semknutý tým, v jehož čele je hlavní dramaturgyně Zlata Holušová, která festival v roce 2002 založila. Holušová má ve výběru interpretů vždy konečné slovo, i když se nebrání nápadům ostatních. Zásadním zdrojem inspirace jsou však pro Holušovou návštěvy jiných hudebních přehlídek po celém světě. Tým organizátorů se pak stará především o booking vystupujících hudebníků a produkci. Příprava dramaturgie jednoho ročníku mnohdy začíná již před uskutečněním toho předcházejícího a oficiálně končí ve chvíli, kdy se odevzdávají programy do tisku. V mezičase je pozornost fanoušků festivalu udržovaná hlavně prostřednictvím sociálních sítí, kde jsou mimo jiné postupně odtajňována jména všech headlinerů.

Na počátku existence festivalu se jeho tvůrci snažili českému publiku prezentovat v první řadě interprety z oblasti world music. Postupně se však Colours žánrově rozrostly a staly se středně velkým festivalem evropského měřítka, jenž si může dovolit lákat své publikum na velká jména aktuálního mainstreamu. Současná multižánrová hudební dramaturgie spočívá ve snaze neupřednostňovat jeden žánr na úkor jiného, nicméně organizátoři se ani nesnaží o úplnou žánrovou vyváženost. Program je sestavovaný organicky, přičemž se Zlata Holušová vědomě snaží o stylovou svobodu a pestrost a stále má ve své mysli představu hudebních preferencí ideálního typu „návštěvníka Colours“, s níž své idey konfrontuje. Cílem dramaturgie Holušové je představit českému hudebnímu publiku kvalitní interprety, kteří se zde doposud neetablovali, což se jí i díky velikosti festivalu daří.

Mezi festivalem a městem Ostrava existuje symbiotický vztah. Colours of Ostrava svou dnes již mezinárodní popularitou napomáhají ke zlepšení image města, které od revoluce v roce 1989 prochází postindustriální regenerací. Organizátoři se snaží nevzdalovat se obyvatelům Ostravy a pořádá pro ně bezplatný Festival v ulicích. Zásadním benefitem vyplývajícím z umístění Colours je unikátní průmyslový areál v Dolní oblasti Vítkovice, který „Barvy“ na první pohled odlišuje od ostatních obdobně velkých, často homogenizovaných festivalů.

Ve své práci jsem se rovněž snažila porovnat ostravský festival s jeho evropskou konkurencí – s hudebními přehlídkami, které se konají v zemích se srovnatelnou politickou historií a obdobnými ekonomickými podmínkami. Ze srovnání vyplynulo, že Colours of Ostrava se v současnosti nejen svou žánrově neomezenou dramaturgií, ale i důrazem na bohatý nehudební

program snaží být několika festivaly najednou a organizátoři si ani nekladou za cíl přiblížit se nějakému evropskému vzoru. Holušová si však uvědomuje určitou podobnost se slovenským festivalem Pohoda. Rozvoj festivalu je omezený pouze kapacitou areálu, avšak tato limitace je úmyslná.

Publikum, které na festival přijíždí, je z mnoha důvodů specifické, čehož jsou si organizátoři vědomí. Ideální návštěvník Colours je otevřený vůči novým a neznámým hudebním a intelektuálním podnětům, dokáže ocenit hudbu bez ohledu na její žánrové zařazení a usiluje o neustálé vzdělávání sebe sama. Festival se však profiluje jako akce, která nenaplňuje pouze intelektuální, ale i společenské potřeby svých posluchačů. Protože organizátoři neustále přijímají v mnoha formách podněty a připomínky svých návštěvníků, spoluutváří publikum podobu festivalu.

Od roku 2016 je ke Colours přidružené mezinárodní fórum Meltingpot, jehož program sestává zejména z přednášek a diskuzí, v nichž se jeho tvůrci snaží nabídnout pluralitní názorové spektrum. Hosty Meltingpotu tvoří asi 150 významných osobností rozličných oborů a oblastí: novináři, spisovatelé, vědci a další. Idea Meltingpotu dále rozvíjí vzdělávací a osvětové snahy organizátorů Colours of Ostrava a neformální atmosféra hudebního festivalu zas napomáhá k otevřené a uvolněné diskuzi.

Festival Colours of Ostrava se za svou šestnáctiletou existenci zformoval v akci s multižánrovým, multikulturním a interdisciplinárním programem, která je schopná uspokojit potřeby širokého publika. Vědomým záměrem organizátorů je vytvářet platformu pro neformální, nejen hudební vzdělávání, pro které podle nich v České republice není dostatek příležitostí.

Seznam použité literatury a pramenů

Literatura o festivalech

- ANASTASSOVA, Lina a Luizov ATANAS. „Marketing Urban Destinations Through Festivals.“ In: *Journal of Tourism (Revista de Turisme)* 21 (2016): 43-49.
- ARCODIA, Charles a Michelle WHITFORD. „Festival Attendance and the Development of Social Capital.“ In: *Journal of Convention & Event Tourism* Vol. 8, Iss. 2 (2006): 1-18.
- CHALCRAFT, Jasper, Paolo MAGAUDDA, Marco SOLAROLI a Marco SANTORO. „Music festivals as cosmopolitan spaces.“ In: *European Arts Festivals: Strengthening cultural diversity*. European Commission, European Union, 2011.
- „Festival.“ In: C. Larkin (ed.). *Encyclopedia of Popular Music*, 4th ed. Oxford Music Online. Oxford University Press. Dostupné z: <http://www.oxfordmusiconline.com/subscriber/article/epm/55912>.
- FLINN, Jenny a Matt FREW. „Glastonbury: Managing the Mystification of Festivity.“ In: *Leisure Studies* Vol. 33, Iss. 4 (2014): 418-433.
- GOTHAM, Kevin Fox. „Theorizing urban spectacles.“ In: *City* 9 (2005): 225–246.
- KARLSEN, Sidsel. *The Music Festival as an Arena for Learning: Festspel i Pite Älvdal and Matters of Identity*. Luleå: Luleå University of Technology, 2007: 4. Disertace.
- LAOPODI, Maria-Louisa. *Cultural Democracy: The Way Festivals Affect Society*. Scottish Centre for Cultural Management & Policy: 2002. Disertace.
- MAGAUDDA, Paolo, Marco SOLAROLI, Jasper CHALCRAFT a Marco SANTORO. „Music festivals and local identities.“ In: *European Arts Festivals: Strengthening cultural diversity*. European Commission, European Union, 2011.
- PALEO, Iván Orosa, and Nachoem M. WIJNBERG. „Classification of Popular Music Festivals: A Typology of Festivals and an Inquiry into Their Role in the Construction of Music Genres.“ In: *International Journal of Arts Management* vol. 8, no. 2 (2006): 50–61.
- QUINN, Bernadette. „Art Festivals and the City.“ In: *Urban Studies* 42 (5) (2005): 927-943.
- SASSATELLI, Monica a Gerard DELANTY. „Festivals in cities, cities in festivals.“ In: *European Arts Festivals: Strengthening cultural diversity*. European Commission, European Union, 2011.
- WATERMAN, Stanley. „Carnivals for Elites? The Cultural Politics of Arts Festivals.“ In: *Progress in Human Geography* 22(1) (1998): 54-74.
- YOUNG, Percy M., et al. „Festival.“ In: *Grove Music Online*. Oxford Music Online. Oxford University Press. Dostupné z: <http://www.oxfordmusiconline.com/subscriber/article/grove/music/49527>.

Jiná relevantní literatura

- BEK, Mikuláš. *Konzervatoř Evropy? K sociologii české hudebnosti*. Praha: Koniasch Latin Press, 2003.
- BURGESS, J., Harrison C. M. „The cultural politics of nature conservation and economic development.“ In: *Inventing places: studies in cultural geography*. Melbourne: Longman Cheshire, 1992.
- BURR, Vivien. *An introduction to social constructionism*. London: Routledge, 1995.
- FORSS, Matthew J. „World music.“ In: *Grove Music Online*. Oxford Music Online. Oxford University Press. Dostupné z: <http://www.oxfordmusiconline.com/subscriber/article/grove/music/A2259436>.
- HALL, Stuart. (1992). „The question of cultural identity.“ In: *Modernity and its futures* (pp. 274-316). Oxford: Polity in association with the Open University, 1992: 274 – 316.
- HAYNES, Jo. „World music and the search for difference.“ In: *Ethnicities* Vol 5, Iss. 3 (2005): 365-385.
- JORDAN, Glenn a Chris WEEDON. *Cultural Politics: Class, Gender, Race And The Postmodern World*. Wiley-Blackwell, 1994.
- KAUFMANN, Jean-Claude. *Chápající rozhovor*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2010.
- MIDDLETON, Richard a Peter Manuel. „Popular music: World popular music.“ In: *Grove Music Online*. Oxford Music Online. Oxford University Press.
- Dostupné z: <http://www.oxfordmusiconline.com/subscriber/article/grove/music/43179pg2>.
- MUZELLEC, Laurent a Mary LAMBKIN. „Corporate Rebranding: the art of destroying, transferring and recreating brand equity?“ In: *European Journal Of Marketing* 40 7/8 (2006): 803-824.
- PEGG, Carole. „world music.“ In: A. Latham (ed.). *The Oxford Companion to Music*. Oxford Music Online. Oxford University Press.
- Dostupné z: <http://www.oxfordmusiconline.com/subscriber/article/opr/t114/e7391>.
- STOKES, Martin. „Globalization and the Politics of World Music.“ In: M. Clayton (ed.). *The Cultural Study of Music: A Critical Introduction*. New York 2003: 297-308.
- WHITMORE, Alesya K. „The Art of Representing the Other: Industry Personnel in the World Music Industry.“ In: *Ethnomusicology* Vol. 60, No. 2 (2016): 329-355.

Literatura o Colours of Ostrava a městě Ostrava

- FINDEJSOVÁ, Denisa. *Analýza marketingových aktivit hudebního festivalu Colours of Ostrava*. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2015. Bakalářská práce.
- LEGERSKÁ, Lucie. *Marketingová a dramaturgická analýza festivalu Bažant Pohoda*. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2012. Diplomová práce.
- MASCHTOWSKÝ, Richard. *Festivaly populární hudby v České republice jako alternativní forma cestovního ruchu*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010. Diplomová práce.

Perspektivy: pro potřeby statutárního města Ostrava zpracovala Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Katedra kulturologie. Praha: 2008.

SLACH, Ondřej a Tomáš BORUTA. „What Can Cultural and Creative Industries Do for Urban Development? Three Stories from the Postsocialist Industrial City of Ostrava.“ In: *Quaestiones Geographicae* Vol. 31, Iss. 4 (2013): 99–112.

Sociologický průzkum problematiky kultury v Ostravě - odborná veřejnost: Výsledky empirického šetření provedeného v březnu 2008. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Katedra kulturologie, 2008.

Internet

„About the festival.“ *electriccastle.ro*. Web. 20. března 2017. Dostupné z: <https://electriccastle.ro/about>.

„About the festival.“ *festivalnowamuzyka.pl*. Web. 20. března 2017.

Dostupné z: http://2016.festiwalnowamuzyka.pl/en/about_the_festival/.

„Areál: Sál Gong v bývalém plynojemu.“ *colours.cz*. Web. 27. června 2017.

Dostupné z: <https://www.colours.cz/areal/sal-gong-v-byvalem-plynojemu>.

„As it all began.“ *szigetfestival.cz*. Web. 20. března 2017.

Dostupné z: http://szigetfestival.cz/_info/history_en.

„Buben: Historie festivalu.“ *zulu.cz*. Web. 27. června 2017.

Dostupné z: <http://www.zulu.cz/buben/index.php?id=1958>.

„Colours a Pohoda jsou sourozenci mapující kvalitní festivalový mainstream.“ *rozhlas.cz*. Web. 20. března 2017. Dostupné z: <http://www.rozhlas.cz/radiowave/special/zprava/colours-a-pohoda-jsou-sourozenci-mapujici-kvalitni-festivalovy-mainstream--1489077>.

„Colours of Ostrava 2002: Novinky.“ *zulu.cz*. Web. 27. června 2017.

Dostupné z: <http://www.zulu.cz/colours/2002/news.php>.

„Coloursopedia: 2010.“ *colours.cz*. Web. 27. června 2017.

Dostupné z: <https://www.colours.cz/o-festivalu/colourspedia/2010>.

„Czech music crossroads.“ *crossroadsmusic.cz*. Web. 20. března 2017.

„Exit values.“ *exitfest.org*. Web. 20. března 2017. Dostupné z: <http://exitfest.org/en/exit-values>.

„Festival: About Us.“ *off-festival.pl*. Web. 20. března 2017.

Dostupné z: <http://off-festival.pl/en/o-festiwalu/o-festiwalu>.

„Festival v ulicích 2017.“ *festivalvulicich.cz*. Web. 27. června 2017.

„Je lepší Pohoda alebo Colours of Ostrava? Bolo to tesné, no víťaz je len jeden.“ *fici.sme.sk*. Web. 20. března 2017. Dostupné z: <https://fici.sme.sk/c/20058588/pohoda-colours-of-ostrava-porovnanie.html>.

„Lidé: Jiří Moravčík.“ *rozhlas.cz*. Web. 27. června 2017.

Dostupné z: <http://www.rozhlas.cz/lide/vltava/zprava/jiri-moravcik--239204>.

- „Melting pot.“ *merriam-webster.com*. Web. 27. června 2017.
Dostupné z: <https://www.merriam-webster.com/dictionary/melting%20pot>.
- „Meltingpot 2016.“ *meltingpotforum.com*. Web. 27. června 2017.
Dostupné z: <http://www.meltingpotforum.com/czech/historie-meltingpot-2016/>.
- „Meltingpot 2016 – Myšlenky bez hranic.“ *parskomponenty.cz*. Web. 27. června 2017.
Dostupné z: <http://www.parskomponenty.cz/meltingpot-2016-myslenky-bez-hranic/>.
- „Music goes further.“ *musicgoesfurther.com*. Web. 20. března 2017.
- „Mzdy - vývoj mezd, průměrné mzdy 2017.“ *kurzy.cz*. Web. 27. června 2017.
Dostupné z: <http://www.kurzy.cz/makroekonomika/mzdy/>.
- „Na Colours budeme opět básnit!“ *2015.colours.cz*. Web. 27. června 2017.
Dostupné z: <http://2015.colours.cz/novinky/basnicka-scena-na-letosnich-colours-of-ostava/>.
- „Navštivte diskusní scénu Reflexu na letošních Colours! Na jaké hosty se můžete těšit?“ *reflex.cz*. Web. 27. června 2017. Dostupné z: <http://www.reflex.cz/clanek/zpravy/72212/navstivte-diskusni-scenu-reflexu-na-letosnich-colours-na-jake-hosty-se-muzete-tesit.html>.
- „O festivale.“ *pohodafestival.sk*. Web. 20. března 2017.
Dostupné z: <https://www.pohodafestival.sk/sk/o-festivale>.
- „O festivalu.“ *colours.cz*. Web. 27. června. Dostupné z: <https://www.colours.cz/o-festivalu>.
- „O projektu.“ *stcostrava.cz*. Web. 27. června 2017. Dostupné z: <http://stcostrava.cz/o-projektu>.
- „Ostrava: Barvy hudby.“ *rozhlas.cz*. Web. 27. června 2017.
Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/ostava/porady/_porad/1988.
- „Pohoda a Colours of Ostrava. Dve odlišné miesta spojené jedným významom.“ *aktualne.atlas.sk*. Web. 20. března 2017. Dostupné z: <https://aktualne.atlas.sk/pohoda-a-colours-of-ostava-dve-odlisne-miesta-spojene-jednym-vyznamom/showbizz/festivaly/>.
- „Poskytnuté dotace, příspěvky a transfery v oblasti kultury pro rok 2016.“ *ostrava.cz*. Web. 27. června 2017. Dostupné z: https://www.ostrava.cz/cs/urad/magistrat/odbory-magistratu/odbor-kultury-a-volnocasovych-aktivit/informace-o-dotacich-grantech/kultura-1/kult_poskytnute-dotace-2016.
- „První potvrzení hosté fóra Meltingpot 2017.“ *colours.cz*. Web. 27. června 2017.
Dostupné z: <https://www.colours.cz/o-festivalu/novinky/prvni-potvrzeni-hoste-fora-meltingpot-2017>.
- „Ředitelka Colours of Ostrava Zlata Holušová v besedě s Markem Stonišem.“ Diskuze se Z. Holušovou vedená Markem Stonišem na Diskusní scéně Reflexu v rámci Colours of Ostrava (17. 7. 2016). *reflex.cz*. Web. 27. června 2017.
Dostupné z: <http://www.reflex.cz/clanek/video/72792/reditelka-colours-of-ostava-michal-david-ani-katapult-tady-nikdy-hrat-nebudou.html>.
- „Seven Small Festivals in Europe You've Never Heard Of.“ *huffingtonpost.co.uk*. Web. 20. března 2017.

Dostupné z: http://www.huffingtonpost.co.uk/trivagocouk/7-small-festivals-in-europe_b_5587361.html.

„Tallin Music Week.“ *tmw.ee*. Web. 20. března 2017.

„The Ultimate Guide to Creepy Teepee 2k16.“ *pw-magazine.com*. Web. 20. března 2017.

Dostupné z: <http://www.pw-magazine.com/2016/the-ultimate-guide-to-creepy-teepee-2k16/>.

„Tým Colours viděl na veletrhu WOMEX 58 koncertů. Kdo dostane pozvání do Ostravy?“ *ostravan.cz*.

Web. 27. června 2017. Dostupné z: <http://www.ostravan.cz/25718/tym-colours-videl-na-veletrhu-womex-58-koncertu-kdo-dostane-pozvani-do-ostavy/>.

„Voices of Freedom – Diskuzní scéna Moderních dějin.cz na Colours of Ostrava!“ *moderni-dejiny.cz*.

Web. 27. června. Dostupné z: <http://www.moderni-dejiny.cz/clanek/voices-of-freedom-diskusni-scena-modernich-dejin-cz-na-colours-of-ostava/>

„Volt Festival.“ *voltfestival.com*. Web. 20. března 2017.

Soupis provedených rozhovorů

označení v textu	jména osob	funkce	datum	forma (místo)
Anonym	respondentem nebylo povoleno uvést jméno	pracovnice magistrátu města Ostravy vymezení činnosti: příspěvkové organizace, dotace, komise kultury	23. 4. 2016	osobní (Ostrava)
Bystrůň	René Bystrůň	výkonný ředitel fóra Meltingpot v roce 2016	29. 4. 2016	osobní (Ostrava)
Holušová, 1	Zlata Holušová	ředitelka festivalu Colours of Ostrava	11. 2. 2016	přes Skype
Holušová, 2	Zlata Holušová	ředitelka festivalu Colours of Ostrava	5. 4. 2017	přes Skype
Moravčík	Jiří Moravčík	produkce a dramaturgie zahraničních interpretů (world music) a divadel	16. 3. 2016	osobní (Praha)
Sedlák	Jiří Sedlák	vedoucí public relations festivalu Colours of Ostrava	21. 1. 2016	osobní (Praha)
Slívová	Pavla Slívová	booking zahraničních interpretů festivalu Colours of Ostrava v roce 2016	24. 4. 2016	osobní (Ostrava)
Vank	Jakub Vank	produkce českých interpretů festivalu Colours of Ostrava v roce 2016	29. 4. 2016	osobní (Ostrava)
Kolektivní diskuze: Holušová Horsáková Hradil Bystrůň	Zlata Holušová Monika Horsáková Lukáš Hradil René Bystrůň	ředitelka festivalu audiovizuální prezentace festivalu produkce, booking zahraničních interpretů výkonný ředitel fóra Meltingpot v roce 2016	24. 3. 2016	osobní, otázky kladený skupině organizátorů v sídle organizace festivalu Colours of Ostrava (Na Bunčáku, Ostrava)